

USAID
NGA POPULLI AMERIKAN
OD AMERIČKOG NARODA

European Center for
Not-for-Profit Law

ANALIZA E KORNIZËS LIGJORE DHE RREGULLATIVE PËR FILANTROPINË NË KOSOVË

Kjo analizë është bërë e mundur nga mbështetja bujare e popullit amerikan nëpërmjet Agjencisë së Shteteve të Bashkuara për Zhvillim Ndërkombëtar (USAID). Përmbajtja është përgjegjësi e European Center for Not-for-Profit Law (ECNL) dhe nuk pasqyron domosdoshmërisht pikëpamjet e USAID-it ose të Qeverisë së Shteteve të Bashkuara.

Analiza është realizuar në kuadër të Programit për Angazhim Qytetar, i cili zbatohet nga Fondacioni Kosovar për Shoqëri Civile (KCSF) në partneritet me USAID në Kosovë. ECNL është partnere e KCSF në realizimin e këtij aktiviteti.

Parathënje

KCSF ka kënaqësinë t'ua paraqes këtë raport analitik gjithëpërfshirës mbi kornizën ligjore dhe rregullative për filantropinë në Kosovë. Ky raport shënon një arritje të rëndësishme në përpjekjet tona për të çuar përpara një shoqëri civile të gjallë dhe të qëndrueshme në Kosovë. Ai është fryt i mbështetjes bujare të USAID-it përmes Programit për Angazhim Qytetar (CEA) dhe angazhimit të madh të ekipit të European Center for Not-for-Profit Law (ECNL) dhe atij të Fondacionit Kosovar për Shoqëri Civile (KCSF), si dhe të partnerëve dhe akterëve të tjerë të panumërt që janë përfshirë në etapa të ndryshme të punës. Jam mirënjohës ndaj gjithësecilit që ka kontribuar në këtë analizë, duke përfshirë përfaqësuesit e OShC-ve që morën pjesë në takimet tona konsultuese dhe dhanë kontributin e tyre të çmuar. Kontributi i tyre na ka ndihmuar t'i kuptojmë më mirë sfidat dhe mundësitë e sektorit filantropik në Kosovë.

Ky raport është një kontribut thelbësor i programit CEA në zhvillimin e ekosistemit të filantropisë në Kosovë, vijimësi e kontributit shumëvjeçar të KCSF-së dhe synimeve të Kornizës sonë strategjike 2024-2028 për rritjen e kapaciteteve të shoqërisë civile duke krijuar një mjedis të përshtatshëm që mbështet rritjen dhe qëndrueshmërinë e tyre.

Shoqëria civile në Kosovë ka qenë dhe vazhdon të jetë një histori suksesi – angazhimi i gjerë shoqëror në vitet e 90-ta, përpjekjet emergjente dhe rindërtuese të viteve të 2000-ta, dhe tash së fundmi, kontributet e saj jetike në procesin e shtetndërtimit dhe krijimin e një shoqërie demokratike dhe gjithëpërfshirëse. Vendosmëria e palëkundur e qytetarëve të Kosovës për një shoqëri demokratike është mbështetur fuqimisht nga bashkësia ndërkombëtare, dhe bashkërisht, kanë qenë faktorë kyç për të pasur një shoqëri civile të organizuar dhe me ndikim. Tani është koha ta marrim më tepër përsipër ndërtimin e demokracisë dhe qëndrueshmërinë e rezultateve të arritura, duke maksimizuar njëkohësisht ndikimin e mbështetjes së vazhdueshme nga bashkësia ndërkombëtare.

Në këtë drejtim, KCSF-ja e sheh Kosovën si një shoqëri ku angazhimi qytetar është edhe domethënës edhe i qëndrueshëm. Përmbushja e këtij vizioni kërkon përkushtim të fuqishëm nga të gjithë sektorët e shoqërisë – shoqëria civile, qeveria, qytetarët, sektori privat dhe diaspora, me qëllim që të rriten kapacitetet dhe burimet e shoqërisë civile, ndërsa sigurohemi që ajo të përfaqësojë në

mënyrë legjitime interesat e komunitetit. Gjatë viteve të fundit, theksi ka qenë në fuqizimin e shoqërisë civile të organizuar përmes burimeve dhe kapaciteteve të duhura, si dhe një mjedisi pozitiv për angazhim në procese të politikave. Ndërsa vazhdon në po të njëjtin drejtim, KCSF-ja është duke rritur përpjekjet për të shtuar perspektivën e veçantë të diversifikimit të burimeve për të siguruar që zhvillimi demokratik i Kosovës gjithnjë e më tepër t'i shfrytëzojë burimet vendore, duke u bërë kështu më pjesëmarrëse dhe më e qëndrueshme. Sektori privat dhe diaspora përbëjnë një potencial të fuqishëm për përmirësimin e bazës së mbështetjes të shoqërisë civile kosovare, si në aspektin financiar, ashtu edhe atë jofinanciar.

Gjetjet dhe rekomandimet e këtij raporti theksojnë nevojën e domosdoshme për një kornizë ligjore dhe institucionale mbështetëse që i lehtëson donacionet filantropike. Synimi ynë është që t'i identifikojmë dhe t'i adresojmë pengesat kryesore drejt zhvillimit të filantropisë në Kosovë, duke u bazuar në standarde ndërkombëtare dhe evropiane, po edhe në praktikën më të mirë të vendeve të tjera. Jemi të përkushtuar që të nisim dialogun për politika që promovon një kulturë të dhurimit strategjik nga individët dhe korporatat për të mirën publike, dhe ky raport analitik mëton të shërbejë si themel solid për të gjithë akterët e përfshirë në këtë proces.

Tek bëjmë përpara, i inkurajoj të gjithë akterët – institucionet qeveritare, sektorin privat dhe individët në Kosovë dhe në diasporë, si dhe OShC-të – që të na bashkohen. Së bashku, mund ta krijojmë një mjedis ligjor e institucional i cili jo vetëm që mbështet rritjen e filantropisë, por edhe mundëson që ajo të bëhet pjesë përbërëse e strukturës së shoqërisë sonë.

Ju faleminderit për mbështetjen tuaj të vazhdueshme dhe për përkushtimin ndaj vizionit tonë të përbashkët.

Taulant Hoxha

Drejtor Ekzekutiv i KCSF

Përmbajtja

1. Hyrje.....	1
2. Standardet ndërkombëtare dhe evropiane dhe kornizat rregullatore për dhurimin	3
2.1. Liria e asociimit.....	3
2.1.1. Këshilli i Evropës.....	5
2.1.2. Bashkimi Evropian.....	5
2.2. E drejta për privatësi	6
3. Aspektet ligjore të dhurimit nga korporatat dhe individët në Kosovë	7
3.1. Rregullorja e përgjithshme për donacionet	7
3.1.1. Rregullimi i mënyrave të pagesës dhe mbledhjes së fondeve	8
3.1.2. Tatimi i donacioneve, duke përfshirë trajtimin e tatimit mbi të ardhurat nga donacionet, trajtimin e TVSH-së.....	14
3.1.3. Nxitje tatimore për donatorët	16
3.1.4. Kërkesat për transparencë dhe raportim	18
3.2. Pengesat tjera për filantropinë.....	18
4. Çështjet kryesore rregullatore që kanë të bëjnë me filantropinë në Kosovë dhe rregullimin e tyre nga një këndvështrim krahasues	19
4.1. Rregullorja e përgjithshme për donacionet.....	19
4.1.1. Rregullimi i metodave të mbledhjes së fondeve, duke përfshirë ato tradicionale dhe digjitale.....	19
4.1.2. Trajtimi tatimor i donacioneve.....	20
4.1.3. Përfitimet tatimore për donatorët	21
4.1.4. Kërkesat për transparencë dhe raportim	28
4.2. Masat për të mbështetur qasjen financiare.....	28
5. Konkluzionet dhe rekomandimet e politikave	29

1. Hyrje

Mungesa e qëndrueshmërisë financiare është një nga sfidat kryesore për organizatat e shoqërisë civile (“OSHC-të”) në Kosovë. Financimi publik dhe donatorët ndërkombëtarë mbeten dy burimet më të mëdha të financimit, por disponueshmëria e tyre në afat më të gjatë mbetet ende për t'u parë. Raporti i vitit 2022, i përgatitur nga Civikos “Hartëzimi dhe sfidat e Organizatave të Shoqërisë Civile në ofrimin e shërbimeve sociale dhe familjare në Kosovë”¹ tregon se 29 nga 35 organizata që punojnë në fushën sociale kanë deklaruar se mbështetja e marrë nga shteti është e pamjaftueshme dhe është kryesisht në formë të granteve afatshkurtra ose hapësira zyresh me qira pa pagesë. Për shkak të arsyeve të mësipërme, është thelbësore që OSHC-të kosovare të diversifikojnë burimet e tyre të financimit.

Një nga burimet e financimit, me potencial relativisht të pashfrytëzuar, është filantropia individuale dhe korporative. Sipas Indeksit të Qëndrueshmërisë së OSHC-ve të USAID-it për vitin 2021, filantropia vendore në Kosovë është e pazhvilluar. Përderisa ka disa shenja pozitive, raporti thekson se shumica e nismave filantropike kanë për qëllim “kauza më tradicionale të lidhura me mirëqenien, si dhe ngjarje sportive dhe aktivitete kulturore”.² Për më tepër, sipas raportit të Catalyst, numri i rasteve të donacioneve ashtu edhe shuma totale e tyre janë ulur në vitin 2021, duke u kthyer në nivelet e para-pandemisë.³ Sipas të njëjtit raport, donacioni mesatar për kokë banori është vetëm EUR 1.2, që është nën mesataren e rajonit. Organizatat jofitimprurëse marrin vetëm 25% të të gjitha rasteve të donacioneve, megjithëse për nga vlera, kjo është ¾ e shumës totale të donacionit në vitin 2021. Dhurimi nga diaspora mbetet një burim kyç për filantropi.

Në të njëjtën kohë, Kosova ka raportuar për traditat filantropike dhe vlerat e bujarisë dhe solidaritetit, që inkurajojnë dhurimin dhe ofrojnë bazë për zhvillimin e filantropisë.⁴ Kjo u konfirmua edhe nga Indeksi më i fundit i Dhurimit Botëror CAF 2022 (“CAF WGI 2022”). Sipas CAF WGI 2022, Kosova renditet e 19-ta në botë për gatishmërinë për të dhuruar para, me 56% të të anketuarve që u janë përgjigjur pozitivisht kërkesave për donacione.⁵

Megjithatë, kompanitë nuk dhurojnë me kapacitetin e tyre të plotë, dhe dhurimi individual ende nuk është zhvilluar plotësisht. Sipas disa ekspertëve, kjo mund të jetë

¹ http://www.civikos.net/repository/docs/Mapping_publication_eng_577533.pdf

² USAID: 2021 Indeksi i Qëndrueshmërisë së OSHC-ve: Kosovë.

<https://www.fhi360.org/sites/default/files/media/documents/csosi-europe-eurasia-2021-report.pdf>

³ Catalyst Balkans: Giving Kosovo 2021: Raport vjetor mbi gjendjen e filantropisë. Në dispozicion në: <https://www.slideshare.net/CatalystBalkans/giving-kosovo-2021-raport-on-the-state-of-filantropy>

⁴ Universiteti i Indianës, Shkolla e Filantropisë Familjare Lilly: Indeksi Global i Mjedisit të Filantropisë 2018 në

Kosovë. <https://scholarworks.iupui.edu/bitstream/handle/1805/16001/Kosovo.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

⁵ CAF World Giving Index 2022, i disponueshëm në: https://www.cafonline.org/docs/default-source/about-us-research/caf_world_giving_index_2022_210922-final.pdf

për shkak të krizave financiare, zhvillimit të ulët socio-ekonomik, varfërisë dhe mosbesimit ndaj OShC-ve.⁶ Për më tepër, përgjegjësia sociale e korporatës nuk është koncept popullor, dhe vetëm 13 nga 101 OShC-të e anketuar kanë raportuar se kanë marrë mbështetje nga korporatat⁷. Sipas të njëjtit raport, OShC-të që kanë raportuar se kanë marrë donacione nga donatorë individual janë edhe më pak (9 nga 101 OShC të anketuar). Prandaj, ka nevojë për ndërgjegjësim të madh për filantropinë, promovim të punës së OShC-ve dhe angazhim më të gjerë të palëve të tjera të interesit.⁸

Strategjia Qeveritare për Bashkëpunim me Shoqërinë Civile 2019-2023 e Kosovës (Strategjia) rendit mungesën e zhvillimit të filantropisë individuale dhe të korporatave si një nga problemet që OShC-të kanë në lidhje me financimin e OShC-ve. Kjo është arsyeja se pse një nga objektivat specifike të Strategjisë është *“përmirësimi i kuadrit ligjor dhe institucional për zhvillimin e filantropisë individuale dhe të korporatave”* (Objektivi Specifik 2.2). Ai përfshin përmirësime të mëtejshme në kuadrin ligjor kombëtar, mekanizmat institucional dhe promovimin e filantropisë individuale dhe të korporatave.⁹

Për të mbështetur dhurimin privat, ECNL dhe KCSF kanë iniciuar një vlerësim të mjedisit ligjor dhe rregullator për filantropinë në Kosovë. Analiza synon të identifikojë pengesat kryesore që pengojnë zhvillimin e filantropisë në Kosovë nga perspektiva rregullative, dhe të shërbejë si bazë për të iniciuar një dialog politik që promovon një kulturë të dhurimeve individuale dhe të korporatave për kauzat e së mirës publike.

Analiza fillimisht përshkruan standardet ndërkombëtare dhe evropiane që kanë të bëjnë me filantropinë dhe qasjen e OShC-ve në burime në përgjithësi. Kjo pasohet nga një shpjegim i plotë i kornizës rregullative për filantropinë në Kosovë. Në të njëjtën pjesë, dokumenti shqyrton pengesat kryesore të identifikuara në Kosovë dhe përshkruan praktikën më të mira rregullatore, të mbështetura me shembuj krahasues nga Evropa. Në pjesën e fundit, dokumenti ofron një sërë përfundimesh dhe rekomandimesh për përmirësimin e rregullores së filantropisë në Kosovë.

Analiza është zhvilluar në kuadër të Programit për Angazhim Qytetar, i cili zbatohet nga KCSF në partneritet me USAID në Kosovë. Ky Program synon të mbështesë OShC-të në ndërtimin e anëtarësive, për të diversifikuar burimet e tyre dhe bazën e partnerëve, si dhe për të ndikuar në ndryshim duke lidhur akterë të ndryshëm rreth zgjidhjeve zhvillimore të drejtuara në nivel lokal dhe për të rritur llogaridhënien e qeverisë¹⁰. Ai

⁶Universiteti i Indianës, Shkolla e Filantropisë Familjare Lilly: Indeksi Global i Mjedisit të Filantropisë 2022 në Kosovë. <https://scholarworks.iupui.edu/server/api/core/bitstreams/0883823d-8938-42e8-a856-dc61ef6beb5d/content>

⁷Raporti i Kosovës i Matricës Monitoruese 2020, KCSF. https://www.balkanicsd.net/novo/wp-content/uploads/2022/03/KCSF-Monitoring-Matrix_Kosova-Country-Report-2020_eng.pdf

⁸Universiteti i Indianës, Shkolla e Filantropisë Familjare Lilly: Indeksi Global i Mjedisit të Filantropisë 2018 në Kosovë.

⁹Universiteti i Indianës, Shkolla e Filantropisë Familjare Lilly: Indeksi Global i Mjedisit të Filantropisë 2022 në Kosovë.

¹⁰Shikoni më shumë rreth Programit për Angazhim Qytetar këtu: <https://kcsfoundation.org/programi-per-angazhim-qytetar-cea/>

është përgatitur në bazë të shqyrtimit të legjislacionit, hulumtimeve ekzistuese dhe indekseve për mjedisin filantropik në Kosovë. Ai u mbështet nga rishikimi i standardeve ndërkombëtare dhe evropiane dhe praktikave të vendit që janë relevante për kontekstin kosovar. Për të marrë mendimin e OShC-ve për praktikën ekzistuese dhe sfidat në lidhje me filantropinë, KCSF organizoi një takim konsultativ¹¹ më 12 korrik, me pjesëmarrjen e 13 përfaqësuesve të OShC-ve (“*Takimi konsultativ*”). Një takim shtesë konsultativ u organizua më 30 nëntor 2022, me pjesëmarrjen e 22 përfaqësuesve të OShC-ve. Ne u jemi mirënjohës atyre që morën pjesë në takimet konsultative dhe të gjithë atyre që kontribuuan në hulumtim, duke ndarë përvojat e tyre dhe informacione të tjera të vlefshme.

2. Standardet ndërkombëtare dhe evropiane dhe kornizat rregullatore për dhurimin

Filantropia ka qenë një nga burimet kryesore tradicionale të të ardhurave dhe luan një rol të rëndësishëm në diversifikimin e financimit të OShC-ve, veçanërisht në vendet ku OShC-të mbështeten kryesisht nga financimi ndërkombëtar. Ekziston një shumëllojshmëri standardesh dhe kornizash rregullatore ndërkombëtare dhe evropiane që zbatohen për filantropinë dhe mjedisin mundësues për OShC-të në përgjithësi. Instrumentet më të zakonshme përfshijnë Deklaratën Universale të të Drejtave të Njeriut, Paktin Ndërkombëtar për të Drejtat Civile dhe Politike dhe Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut.¹² Këto standarde janë zakonisht komponentë të lirisë së asociimit dhe të drejtës për privatësi.

2.1. Liria e asociimit

E drejta e OShC-ve për të siguruar burime është pjesë integrale e së drejtës për lirinë e asociimit, e garantuar nga instrumente të ndryshme ndërkombëtare dhe evropiane të listuara më sipër. Sipas Komitetit të OKB-së për të Drejtat e Njeriut që interpreton nenin 22 të Konventës Ndërkombëtare për të Drejtat Civile dhe Politike, “*e drejta për lirinë e organizimit lidhet jo vetëm me të drejtën për të formuar një shoqatë, por gjithashtu garanton të drejtën e një shoqate të tillë për të kryer lirisht aktivitetet e saj statutores. Mbrojtja e ofruar nga neni 22 shtrihet në të gjitha aktivitetet e një shoqate. . .*”¹³ Komiteti për të Drejtat e Njeriut thekson se **kufizimet e financimit që pengojnë aftësinë e shoqatave për të ndjekur aktivitetet e tyre statutores përbëjnë një ndërhyrje në nenin 22 të KNDCP.**¹⁴ Kështu, mbledhja e fondeve, duke përfshirë filantropinë individuale dhe të korporatave

¹¹Takimi konsultativ për mobilizimin e burimeve të reja financiare dhe jofinanciare për organizatat e shoqërisë civile (raport i shkurtër i brendshëm i CEA)

¹² Shih, për shembull: [Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut](#), nenet 7, 12 dhe 20(1); [Pakti Ndërkombëtar për të Drejtat Civile dhe Politike](#): nenet 17, 21, 22 dhe 26; [Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut](#): nenet 8, 11 dhe 14.

¹³Komiteti i OKB-së për të Drejtat e Njeriut, Komunikimi 1274/2004, “Konventa Ndërkombëtare për të Drejtat Civile dhe Politike”, 16 tetor–3 nëntor 2006, [Komunikimi nr. 1274/2004](#).

¹⁴Mbrojtja e hapësirës qytetare dhe e drejta për akses në burime: Parime të përgjithshme. Në dispozicion në: [GeneralPrinciplesProtectingCivicSpace.pdf \(ohchr.org\)](#).

konsiderohet të jetë një aktivitet ligjor që është thelbësor për ruajtjen e qëndrueshmërisë financiare të OShC-ve.

Sipas Raportit të fundit të Raportuesit Special të OKB-së për të drejtat e lirisë së tubimit dhe organizimit paqësor, Clément Nyaletsossi Voule, “...Qasja e shoqatave në financim është thelbësore jo vetëm për ekzistencën e vetë shoqatës, por edhe për realizimin e të drejtave të tjera të njeriut, për përmbushjen e Agjendës 2030 për Zhvillim të Qëndrueshëm dhe për planet e qëndrueshmërisë dhe rimëkëmbjes nga pandemia COVID-19.”¹⁵ Në raport, ai theksoi ndikimin negativ që kufizimet dhe barrierat e financimit kanë në ekzistencën dhe funksionimin e OShC-ve, dhe bëri thirrje për mbështetjen e qëndrueshmërisë financiare të OShC-ve, duke përfshirë edhe filantropinë.¹⁶ Më konkretisht, ai rekomandoi shtetet që të “forcojnë qëndrueshmërinë financiare të organizatave të shoqërisë civile përmes formave të ndryshme dhe fleksibël të mbështetjes financiare dhe jofinanciare, duke përfshirë financimin institucional, përfitimet domethënëse tatimore, promovimin e aktiviteteve të organizatave të shoqërisë civile në mediat e mbështetura nga shteti, dhe mbështetjen për filantropinë, platformat lokale të financimit të turmave dhe mekanizmat tjerë të rinj dhe inovativ.”¹⁷

Mbajtësit e mëhershëm të mandatit, duke përfshirë z. Maina Kiai, kanë theksuar gjithashtu rëndësinë e forcimit të qasjes së OShC-ve në burime, duke theksuar se shtetet kanë detyrime për të mbrojtur të drejtën e lirisë së asociimit, duke përfshirë qasjen në burime. Ata duhet të marrin masa për të ruajtur një mjedis të favorshëm për OShC-të, dhe jo për të penguar në mënyrë të padrejtë ushtrimin e së drejtës. Shtetet duhet të sigurojnë që të gjitha OShC-të, duke përfshirë organizatat e peregjistruara, të gëzojnë këtë të drejtë dhe të garantojnë lëvizjen e lirë të donacioneve brenda dhe jashtë vendit.¹⁸

Në nivel evropian, ekzistojnë disa instrumente që mbrojnë lirinë e asociimit të OShC-ve, duke përfshirë qasjen në financim. Më të zakonshmet u miratuan në nivel të Këshillit të Evropës ose të Bashkimit Evropian.

¹⁵UNHRC: Raporti i Raportuesit Special të OKB-së për të drejtat për lirinë e tubimit paqësor dhe organizimit, Clément Nyaletsossi Voule mbi qasjen në burime, 10 maj 2022, A/HRC/50/23, Përmbledhje.

Në dispozicion në: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G22/337/82/PDF/G2233782.pdf?OpenElement>.

¹⁶Po aty, paragrafi 54 e në vijim.

¹⁷Po aty, paragrafi 64 (g).

¹⁸Shih, për shembull, UNHRC: Raporti i Raportuesit Special mbi të drejtat për lirinë e tubimit paqësor dhe të organizimit, Maina Kiai, 4 gusht 2015, A/70/266. Në dispozicion në: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/242/64/PDF/N1524264.pdf?OpenElement>.

UNHRC, Raporti i Raportuesit Special për të Drejtat për Lirinë e Asamblesë Paqësore dhe Asociimit, Maina Kiai, 21 maj 2012, A/HRC/20/27, para. 63-64. Në dispozicion në:

http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session20/A-HRC-20-27_en.pdf.

2.1.1. Këshilli i Evropës

Neni 11 i Konventës Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore (ECHR) mbron lirinë e asociimit në shtetet anëtare të Këshillit të Evropës.¹⁹ Sipas Raportit të Asamblesë Parlamentare të Këshillit të Evropës (APKE) të janarit 2016, mbrojtja e ofruar për lirinë e asociimit shtrihet në të drejtën e OShC-ve për të pranuar donacione dhe forma të tjera financimi.²⁰ Për më tepër, neni 50 i Rekomandimit të Këshillit të Evropës mbi statusin juridik të OJQ-ve ofron **garanci specifike për marrjen e donacioneve, duke përfshirë donatorët individual dhe të korporatave**. Aty thuhet se *“OJQ-të duhet të jenë të lira të kërkojnë dhe të marrin fonde – donacione në para ose në forma tjera – jo vetëm nga organet publike në shtetin e tyre, por edhe nga donatorë institucional ose individual, një shtet tjetër ose agjenci shumëpalëshe, duke iu nënshtruar vetëm ligjeve të përgjithshme të zbatueshme për doganat, këmbimet valutore dhe pastrimin e parave dhe ato për financimin e zgjedhjeve dhe partive politike”*.²¹ Përveç kësaj, sipas Rekomandimit, dhurimi për OShC-të duhet të nxitet përmes zbritjeve të tatimit në të ardhura ose kredi.²²

2.1.2. Bashkimi Evropian

Liria e asociimit në nivel të Bashkimit Evropian mbrohet nga Neni 12 i Kartës së BE-së për të Drejtat Themelore.²³ Autoritetet e vendeve të BE-së janë të detyruara të respektojnë Kartën gjatë zbatimit të së drejtës së BE-së.

Në nivel të BE-së, ekzistojnë akte të tjera ligjore që zbatohen për qasjen e OShC-ve në burime, dhe më konkretisht, për filantropinë. Për shembull, Direktiva Nr. 2006/112 mbi Sistemin e Përbashkët të Tatimit mbi Vlerën e Shtuar (TVSH) rregullon trajtimin tatimor të dhurimeve ndërkufitare. Kjo direktivë i detyron të gjitha vendet anëtare të BE-së dhe vendet aspiruese që të ofrojnë, në kushte të caktuara, trajtim pa TVSH për furnizimin e mallrave dhe shërbimeve.²⁴ Shtetet anëtare janë të detyruara të transpozojnë direktivën e BE-së në sistemet e tyre ligjore.

¹⁹Këshilli i Evropës, “Konventa Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore”, 4 nëntor 1950. E disponueshme në: https://www.echr.coe.int/documents/convention_eng.pdf.

²⁰Asambleja Parlamentare e Këshillit të Evropës, “Si të parandalohen kufizimet e papërshtatshme mbi aktivitetet e OJQ-ve në Evropë?” 8 janar 2016, para. 3.1. (10), <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=22310&lang=en>.

²¹Komiteti i Ministrave të Këshillit të Evropës, Rekomandimi CM/Rec (2007) 14, “Për statusin ligjor të organizatave joqeveritare në Evropë”, 10 tetor 2007, Neni 50. Në dispozicion në: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1194609&Site=CM&BackColorInternet=9999CC&BackColorIntranet=FFBB55&BackColorLogged=FFAC75>.

²²Po aty, Neni 57.

²³Karta e të Drejtave Themelore të Bashkimit Evropian, Neni 12. Në dispozicion në: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT>.

²⁴Këshilli i Bashkimit Evropian, Direktiva 2006/112/EC, Për Sistemin e Përbashkët të Tatimit mbi Vlerën e Shtuar, Neni 132 (1), 28 nëntor 2006, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32006L0112>.

Kushtet për dhurimet ndërkufitare janë shqyrtuar edhe nga Gjykata Evropiane e Drejtësisë (GJED). GJED-ja është marrë në mënyrë specifike me trajtimin tatimor ndërkufitar të OShC-ve dhe donatorëve të tyre. Nëpërmjet vendimeve të tij, Hein Persche kundër Finanzamt Lüdenscheid (Persche)²⁵, Missionswerk Werner Heukelbach kundër Shtetit Belg (Missionswerk)²⁶ dhe Komisioni i Komuniteteve Evropiane kundër Republikës së Austrisë (KE kundër Austrisë)²⁷, GJED zhvilloi një parim jo-diskriminues për filantropinë ndërkufitare në BE.

2.2. E drejta për privatësi

Donatorët, përfituesit e donacioneve dhe individët e tjerë të përfshirë në dhurimet e tyre kanë të drejtën e privatësisë, që garantohet nga instrumente të shumta ndërkombëtare dhe evropiane. E drejta për privatësi mbrohet nga të gjitha traktatet kryesore ndërkombëtare dhe dokumentet rajonale, duke përfshirë Nenin 17 të ICCPR, Nenin 8 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, dhe Konventën 108 të Këshillit të Evropës për Mbrojtjen e Individëve në lidhje me Përpunimin e të Dhënave Personale²⁸.

Në Bashkimin Evropian, Rregullorja e Përgjithshme e BE-së për Mbrojtjen e të Dhënave (“GDPR”)²⁹ është instrumenti gjithëpërfshirës i privatësisë, i plotësuar nga ligjet e nivelit kombëtar për mbrojtjen e të dhënave. GDPR bazohet në rregullin që përpunimi i të dhënave duhet të jetë në përputhje me një sërë kriteresh, duke përfshirë përcaktimin e një baze të përshtatshme ligjore për përpunimin dhe kufizimin e të dhënave personale të përpunuara në atë që është domosdoshmërisht e nevojshme. Ai forcon mbrojtjen që u ofrohet individëve dhe u jep atyre një sërë të drejtash, duke përfshirë të drejtën për të siguruar një pëlqim ose kundërshtim për përpunimin e të dhënave personale në rrethana të caktuara.³⁰ Këto mbrojtje janë prezantuar për të ndaluar përpunimin e paligjshëm të të dhënave personale dhe për të forcuar fuqinë vendimmarrëse të individëve mbi përdorimin e të dhënave të tyre personale. Kjo rregullore, nga njëra anë ofron siguri dhe privatësi më të madhe për donatorët dhe përfituesit, megjithatë, nga ana tjetër mund të shkaktojë disa vështirësi në punën e OShC-ve për mbledhjen e fondeve.

²⁵Hein Persche kundër Finanzamt Lüdenscheid, ECLI:EU:C:2009:33, <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-318/07>.

²⁶Missionswerk Werner Heukelbach eV kundër Shtetit Belg, ECLI:EU:C:2011:65, <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C25/10>.

²⁷Komisioni i Komuniteteve Evropiane kundër Republikës së Austrisë, ECLI:EU:C:2005:427, <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-147/03>.

²⁸ <https://www.coe.int/en/web/data-protection/convention108-and-protocol>

²⁹ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>

³⁰ Rregullorja (BE) 2016/679 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 27 Prill 2016 për mbrojtjen e personave fizikë në lidhje me përpunimin e të dhënave personale dhe për lëvizjen e lirë të këtyre të dhënave, si dhe shfuqizimin e Direktivës 95/46/KE (Rregullorja e Përgjithshme për Mbrojtjen e të Dhënave). Në dispozicion në: [EUR-Lex - 32016R0679 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](http://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj)

Përveç GDPR-së, BE-ja ka punuar për rregulloren e re të privatësisë elektronike³¹ që duhet të zëvendësojë Direktivën e Privatësisë³² aktualisht në fuqi. Si Direktiva ashtu edhe Rregullorja e ardhshme mbulojnë përdorimin e komunikimeve elektronike, duke përfshirë rregullat për përdorimin e të dhënave elektronike të kontaktit të individëve. Kur të miratohet, Rregullorja do të zbatohet drejtpërdrejt në të gjitha Shtetet Anëtare të BE-së dhe do të zëvendësojë qasjen e pa harmonizuar të shkaktuar nga transpozimi i papërshtatshëm i Direktivës në të gjithë BE-në. Të dy dokumentet e Privatësisë kanë një ndikim të rëndësishëm në praktikën e mbledhjes së fondeve të OShC-ve, pasi ato vendosin rregulla për kontaktimin me donatorët e kaluar dhe të ardhshëm.

3. Aspektet ligjore të dhurimit nga korporatat dhe individët në Kosovë

Ekzistojnë disa ligje dhe rregullore që duhet të merren parasysh në lidhje me procesin e kërkimit, përdorimit dhe raportimit për donacionet dhe implikimet tatimore. Kjo pjesë përshkruan rregulloren aktuale ligjore të aplikueshme për filantropinë në Kosovë, duke theksuar pengesat e mundshme legjislative. Ajo shoqërohet me disa shembuj të pengesave praktike për të OShC-të në Kosovë.

3.1. Rregullorja e përgjithshme për donacionet

Ligji për lirinë e asociimit në organizatat joqeveritare (“Ligji për OJQ-të”)³³ ofron një listë të burimeve potenciale të të ardhurave të OShC-ve, duke përfshirë donacionet³⁴. Përveç kësaj, Ligji për OJQ-të as nuk e përkufizon termin “donacione” dhe as nuk përcakton kushte të mëtejshme për pranimin dhe përdorimin e të ardhurave nga donacionet.

Kosova nuk e ka miratuar Kodin Civil. Projektligji i Kodit Civil të Republikës së Kosovës ka qenë në hartim e sipër dhe është miratuar në mbledhjen e 52-të të Qeverisë së Republikës së Kosovës me Vendimin nr. 05/52, të datës 29.12.2021.³⁵ Kontratat e dhuratave rregullohen sipas Kreut III të Draft Kodit Civil. Drafti përfshin gjithashtu mundësinë e dhuratave periodike.

³¹ Propozim për një RREGULLORE TË PARLAMENTIT DHE TË KËSHILLIT EVROPIAN lidhur me respektimin e jetës private dhe mbrojtjen e të dhënave personale në komunikimet elektronike dhe shfuqizimin e Direktivës 2002/58/EC (Rregullorja për Privatësinë dhe Komunikimet Elektronike). Në dispozicion në: [EUR-Lex - 52017PC0010 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

³² Direktiva 2002/58/EC e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 12 korrik 2002 lidhur me përpunimin e të dhënave personale dhe mbrojtjen e privatësisë në sektorin e komunikimeve elektronike (Direktiva për privatësinë dhe komunikimet elektronike). Në dispozicion në: [EUR-Lex - 32002L0058 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

³³ <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2764#>

³⁴ Neni 35 i Ligjit Nr. 06/L – 043 për Lirinë e Asociimit në Organizatat Joqeveritare

³⁵ Projekt Kodi Civil i Republikës së Kosovës: http://civilcode-kosovo.org/wp-content/uploads/2021/12/PDF_ProjektKodi-Civil_30.12.21.pdf

3.1.1. Rregullimi i mënyrave të pagesës dhe mbledhjes së fondeve

Individët dhe kompanitë mund të mbështesin OShC-të duke përdorur metoda të ndryshme pagese, duke përfshirë paratë e gatshme, kredit dhe debit kartelat, transferin bankar dhe debitimin direkt. Ata mund të dhurojnë për OShC-të në valuta kombëtare dhe të huaja (Fiat) si dhe në monedha virtuale (kripto valuta). OShC-të mund të tërheqin donacionet përmes metodave të ndryshme të mbledhjes së fondeve, duke përfshirë kutitë e parave dhe kërkesat e tjera të parave të gatshme, mbledhjet përmes uebfaqeve, mbledhjen e fondeve përmes 'crowdfunding', mbledhjen përmes SMS-ve dhe telefonatave, lotaritë, organizimet për mbledhje të fondeve dhe metoda të tjera.

Metodat e pagesës

Donatorët individual dhe të korporatave mund të përdorin metoda të ndryshme të pagesave për të mbështetur OShC-të.

- *Paratë e gatshme.* Pagesa me para të gatshme është mënyra tradicionale përmes së cilës donatorët mund të mbështesin OShC-të. OShC-të mund të mbledhin fonde me para të gatshme përmes kutive të parave, mbledhjen direkte dhe derë më derë, dhe kërkesave të tjera për para të gatshme. OShC-të duhet të respektojnë kufizimet në pagesat me para të gatshme sipas Ligjit Nr. 05/L-096 për parandalimin e pastrimit të parave dhe luftimin e financimit të terrorizmit (për detaje të mëtejshme shih pjesën më poshtë).
- *Transferet bankare.* Individët dhe kompanitë gjithashtu mund t'i dhurojnë OShC-ve duke transferuar para në llogaritë e tyre bankare. Ligji Nr. 04/L-155 për Sistemet e Pagesave përcakton kushtet sipas të cilave licencohen institucionet e autorizuara të pagesave që ofrojnë shërbime pagesash dhe operatorët e sistemeve të pagesave, kliringut dhe shlyerjes së letrave me vlerë; kushtet dhe standardet sipas të cilave mund të ofrohen shërbime të tilla; si dhe rregullat për realizimin e transaksioneve të pagesave.³⁶ Sipas Nenit 22, institucioni i pagesave është ose një bankë ose një institucion financiar të cilit i është dhënë autorizimi nga Banka Qendrore për të ofruar shërbime pagesash. Transfer i kreditit është një "një transaksion i pagesës i iniciuar nga paguesi, i cili lëshon një urdhërpagesë për institucionin e tij, duke udhëzuar atë që t'i transferojë fondet nga llogaria e paguesit te i paguari ose në llogarinë e të paguarit".
- *Kredit dhe debit kartelat.* Donatorët mund të bëjnë një pagesë për OShC-të përmes uebfaqes së tyre duke përdorur një kredit apo debit kartelë e cila më pas procesohet përmes një sistemi të pagesave. OShC-të mund të tregojnë opsionet e disponueshme të pagesës në uebfaqen e tyre dhe platformat e mediave sociale. Në mënyrë që OShC-të të integrojnë dhurimin nga kartelat në uebfaqen e tyre

³⁶ <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=8663>

ose platformën e mediave sociale, ato duhet të lidhin një marrëveshje me një institucion të pagesave.

- *Debitim direkt.* Sipas Ligjit për Sistemet e Pagesave, transfer i debitit është “një transaksion i pagesës i iniciuar nga urdhërpagesa e të paguarit, sipas autorizimit të paguesit, me të cilën urdhërohet institucioni i të paguarit për t’i tërhequr paratë nga llogaria e paguesit”. Bazuar në këtë, një donator mund të japë një autorizim që një OShC të debitojë llogarinë e saj me një donacion të vetëm ose të rregullt.
- *Monedhat virtuale.* Në vitin 2021 ka filluar hartimi i një fature të kriptovalutave. Megjithëse parlamenti pritej ta miratonte atë deri në fund të vitit 2021, legjislacioni është ende në pritje. Më 4 janar 2022, qeveria e Kosovës vendosi ndalimin e prodhimit të kriptovalutave (crypto mining) për të frenuar konsumin e energjisë elektrike, pasi vendi po përballet me krizën më të rëndë energjetike tash e një dekadë.³⁷

Burimi dhe destinacioni i dhurimit

Nuk ka kufizime legjislative për dhurimet ndërkufitare.³⁸ Ndërsa për donacionet në para të gatshme vlejné të njëjtat kufizime si për ato të pranuar nga burimet e huaja si për ato nga burimet e brendshme.

Metodat e mbledhjes së fondeve

Nuk ka asnjë ligj gjithëpërfshirës që do të zbatohet për metodat e ndryshme të mbledhjes së fondeve në Kosovë. Nuk ka as ndonjë rregullore që do t’u kërkonte OShC-ve të marrin leje ose licencë për të kryer ndonjë aktivitet për mbledhjen e fondeve. Ekzistojnë një sërë rregullash që duhet të ndiqen kur një OShC kryen aktivitete për mbledhjen e fondeve në varësi të metodës së përdorur. Metodatat e mundshme përfshijnë mbledhjen e parave të gatshme, mbledhjen nga faqet e internetit, financimin përmes ‘crowdfunding’, donacionet përmes SMS/telefonatave, ngjarjet e mbledhjes së fondeve, lotarinë dhe të tjera.

Në këtë pjesë do të shqyrtojmë veçoritë e legjislacionit në rregullimin e metodave të ndryshme të mbledhjes së fondeve me qëllim të identifikimit të mangësive në legjislacion dhe në zbatimin e tij, si dhe disa probleme praktike në lidhje me disa prej metodave.

³⁷ <https://www.reuters.com/markets/commodities/kosovo-bans-cryptocurrency-mining-save-electricity-2022-01-04/>

³⁸Dafne, EFC: Mjedisi Ligjor për Filantropinë në Evropë: Kosovë 2020. Në dispozicion në: [Mjedisi Ligjor për Filantropinë në Evropë: Kosovë 2020 \(slideshare.net\)](#)

- *Mbledhjet e parave të gatshme (p.sh. arkat e parave, mbledhjet në rrugë dhe derë më derë)*

Nuk ka ndonjë rregullore specifike për arkat dhe mbledhjen e parave në rrugë në Kosovë. Megjithatë, ekzistojnë disa rregulla të përgjithshme që janë të rëndësishme për pagesat në para të gatshme. Konkretisht, OShC-të i nënshtrohen kërkesave të Ligjit Nr. 05/L-096 për parandalimin e pastrimit të parave dhe luftimin e financimit të terrorizmit (në tekstin e mëtejshëm “**Ligji LPP/LFT**”). Bazuar në Ligjin e LPP/CTF, OShC-të janë të kufizuara në shumën që mund të mbledhin në para të gatshme. Sipas Nenit 29 të Ligjit për LPP/LFT, “OSHC-të mund të pranojnë kontribute në para të gatshme në vlerën që nuk tejkalojnë vlerën prej pesëqind (500) euro apo vlerën ekuivalente në valutë të huaj, nga një burim i vetëm brenda një (1) dite të vetme. Vlera e përgjithshme e kontributit të pranuar sipas këtij paragrafi gjatë vitit nuk tejkalojnë vlerën prej një mijë (1.000) euro”. Kjo dispozitë krijon pengesa serioze për metodat tradicionale të mbledhjes së fondeve që zakonisht pasohen me para të gatshme, duke përfshirë mbledhjen nga rrugë dhe derë më derë, mbledhjen e fondeve duke përdorur kutitë e grumbullimit, etj. Ndërsa sipas takimit konsultativ, OShC-të kanë deklaruar se në përgjithësi nuk mbledhin fonde kaq të mëdha në para të gatshme aktualisht, kjo megjithatë është një pengesë e vërtetë për përdorimin e një sërë metodash për mbledhjen e fondeve.

- *Mbledhja e parave nga faqet e internetit*

Aktualisht jo shumë OShC kosovare kërkojnë donacione përmes faqeve të tyre të internetit përmes dhurimit në formë elektronike. Një nga ata që e përdorin këtë metodë është Fondacioni SOS Fshatrat e Fëmijëve³⁹. Sipas tyre, organizatës i është dashur një vit për ta krijuar procesin e dhurimit elektronik me një buton. Ata arritën një marrëveshje me një bankë vendore dhe të kenë një ofertë speciale. Banka vendore ka siguruar falas portën e pagesës për organizatën. Por prapë, donacionet përmes faqes së internetit janë duke mos funksionuar plotësisht ashtu siç dëshirojnë. Ata po planifikojnë të fokusohen më shumë në mbledhjen e fondeve digjitale në vitin 2024 dhe po punojnë me bankat që të kenë pagesa të përsëritura përmes faqes së internetit.⁴⁰ Sa i përket legjislacionit, nuk kemi identifikuar ndonjë rregullore specifike që është e zbatueshme për këtë metodë të mbledhjes së fondeve e që mund të krijojë pengesa.

Në përgjithësi, tarifat bankare për OShC-të konsiderohen të larta. Një problem tjetër praktik është se nuk është e mundur që OShC-të kosovare të përdorin opsionet për mbledhjen e fondeve në Facebook – as për të iniciuar ndonjë mbledhje të fondeve, as për të dhuruar për një fushatë ekzistuese përmes Facebook-ut.⁴¹

- *Financimi përmes ‘crowdfunding’*

OShC-të gjithashtu mund të mbledhin fonde përmes platformave të dedikuara për crowdfunding. Nuk ka rregullore specifike në lidhje me crowdfunding në Kosovë. Për më tepër, deri më tani ka pasur iniciativa të pakta të crowdfunding në vend. KOSOVA

³⁹ <https://www.soskosova.org/behu-hero/>

⁴⁰Burimi: Takimi konsultativ me OSHC-të më 30 nëntor dhe vazhdimi i shkëmbimit të postës elektronike

⁴¹Burimi: Takimi konsultativ me OSHC më 30 nëntor

ideas është platforma e parë crowdfunding 100% e përkushtuar ndaj projekteve në të gjitha fushat e artit dhe kulturës, angazhimit qytetar dhe qëndrueshmërisë të realizuara në dhe për Kosovën. Është një OJQ jofitimprurëse e regjistruar në Bazel, Zvicër. Përveç kësaj, një ent tjetër juridik me bazë në Zvicër, KOSOVA ideas GmbH, zhvillon dhe menaxhon platformën, rekruton stafin, merr partnerë në bord, investon në softuerin dhe infrastrukturën e nevojshme dhe ri investon çdo fitim për të zhvilluar dhe promovuar më tej platformën.⁴² Termat dhe Kushtet e Përgjithshme të përdorimit të platformës janë postuar në faqen e internetit, duke përfshirë tarifat e komisionit dhe transaksionit, detyrimet e pronarëve të projektit, rregullat për mbrojtjen e të dhënave dhe të tjera.⁴³ Gjatë takimit konsultativ, përfaqësuesi i KOSOVA ideas përshkroi përvojën e tyre me crowdfunding. Sipas tyre, disa prej sfidave kryesore përfshijnë planifikimin e fushatës përpara fillimit të saj, si dhe mungesën e lidhjes me komunitetin. Për më tepër, për arsye politike, shërbimi i njohur ndërkombëtar i transfertave të parave PayPal nuk funksionon në Kosovë. Për të kapërcyer këtë problem dhe për të lejuar transferin e fondeve në Kosovë, organizata themeloi zyrat e saj jashtë vendit ku funksionon PayPal.⁴⁴ Një shembull tjetër i një platforme të themeluar jashtë Kosovës, që ndihmon në mbledhjen e fondeve edhe për OShC-të kosovare, është Global Albanians Foundation. Është një organizatë e regjistruar US 501 c (3), dhe pasi të mblidhen fondet, ato transferohen tek OShC-ja përkatëse.⁴⁵

Përveç kësaj, ka edhe fushata kosovare në platformat dhuruese globale, duke përfshirë mbështetjen për të rinjtë, familjet dhe komunitetet e cenueshme.⁴⁶ Ekzistojnë gjithashtu disa iniciativa individuale ose të tjera që synojnë të mbledhin fonde për projekte në Kosovë në platformat globale të crowdfunding, përfshirë ⁴⁷, Crow⁴⁸ dhe Crow⁴⁹.

- *Donacionet përmes SMS-ve / telefonatave*

OShC-të duhet të nënshkruajnë kontratë me kompani telekomunikimi në mënyrë që të marrin një numër bamirësie. Sipas konsultimeve me OShC-të, kjo ndonjëherë përdoret, por kryesisht për fushata shumë specifike – për shembull nga disa fondacione që synojnë të ndihmojnë njerëzit në kushte jo të mira sociale. Fondacioni SOS Fshatrat e Fëmijëve e ka përdorur edhe më parë këtë mënyrë për të mbledhur para për fëmijët pa kujdes prindëror dhe fëmijët në rrezik, por në kohën e shkrimit të këtij raporti ata nuk kanë përfituar nga kjo.⁵⁰

⁴²Ueb faqja zyrtare e KOSOVA ideas: https://kosovaideas.com/content/page/about_us.

⁴³ <https://kosovaideas.com/content/page/terms>

⁴⁴ Burimi: Takimi konsultativ

⁴⁵Ueb faqja zyrtare e Global Albanians Foundation: <https://globalalbanians.org/>

⁴⁶

https://www.globalgiving.org/search/?size=25&nextPage=1&sortField=sortorder&selectedLocations=00_kosovo&loadAllResults=true

⁴⁷Shih për shembull: <https://www.kickstarter.com/discover/places/pristina-xk>

⁴⁸Shih për shembull: <https://www.crowdfunder.co.uk/p/kosovo-sports-relief1/rewards>

⁴⁹Shih për shembull: <https://www.crowdify.net/de/projekte/soziale-projekte.21/KO>

⁵⁰Burimi: Takimi konsultativ me OShC-të më 30 nëntor dhe vazhdimi i shkëmbimit të postës elektronike

Rregullorja për planin kombëtar të numërimit për rrjetet e komunikimeve elektronike në Republikën e Kosovës specifikon se seria e numrave që fillojnë me 5xxxx mund të përdoren për shërbime/donacione humanitare (kontribut për një kauzë të caktuar)⁵¹. Më pas, në varësi të Tabelës 6 të Rregullores (“Kodet që do të jenë të disponueshme për shërbimet me vlerë të shtuar me SMS”), kërkuesi i shërbimit përcakton vlerën. Në rastin e numrave 55 000 – 55 999, të rezervuar për kodet e pagesës me Premium të lartë, vlera më e lartë e dhurimit është mbi 0.50 € (përfshirë TVSH-në). Për telefonatat, plani nuk përcakton ndonjë seri numerike specifike për këtë kategori shërbimesh.⁵²

Sipas informacioneve në dispozicion, kompanitë e telekomunikacionit Vala dhe IPKO kanë ofruar numra të SMS për të mbështetur donacionet dhe iniciativat e bamirësisë. Sipas uebfaqes së Valës, numrat e shkurtër (51XXX – 55XXX) pa pagesë mund të përdoren për pagesa përmes telefonit, mes tjerash, për donacione dhe nevoja humanitare.⁵³ Një shembull i tillë ishte mbështetja e Familja Dobra.⁵⁴ IPKO gjithashtu ka mundësuar përdorimin e kodeve të shkurtra të SMS-it 55049, 55001, 55006 dhe 55008 për qëllime të mbledhjes së fondeve, konkretisht për mbledhjen e fondeve për individët që kanë nevojë për trajtim mjekësor dhe për të mbështetur iniciativat tjera të bamirësisë. Ata kanë mbështetur 20 kërkesa në vitin 2019, 37 kërkesa në vitin 2018, 31 kërkesa në vitin 2017 dhe 24 kërkesa në vitin 2016. Megjithatë, për shkak të një vendimi të menaxhmentit, IPKO nuk ofron apo aktivizon më SMS me kod të shkurtër për qëllime donacioni. Të gjitha organizatat e bamirësisë dhe individët privatë që përfitojnë nga kodet e shkurtra të SMS-it të IPKO-s kanë lidhur kontrata formale me kompaninë. Këto marrëveshje janë nënshkruar në përputhje me procedurat e tyre të përcaktuara, të mbikëqyrura dhe autorizuara nga Kryeshefi Ekzekutiv i IPKO-s. Termat dhe Kushtet e këtyre kontratave përshkruajnë specifikat e partneritetit, duke përfshirë detyrimet dhe përfitimet për të dyja palët. IPKO siguron transparencë dhe një kuptim të qartë të kushteve për të nxitur një marrëdhënie bashkëpunimi. Përdoruesit e IPKO-s mund të dërgojnë vetëm SMS me kod të shkurtër në IPKO. Prandaj, kode të ndryshme të shkurtra janë aktivizuar për të njëjtin shkak nga operatorë të ndryshëm. Shuma e ngarkuar për një kod të shkurtër të SMS-it ka qenë 1 euro. Nëse 1000 SMS janë dërguar në atë kod specifik të shkurtër SMS-i, 1000 euro i janë transferuar organizatës ose personit që ata donin të mbështesnin. Donatorët nuk mund ta udhëzojnë kompaninë që të bëjë një zbritje të rregullt nga fatura e tyre e telefonit për qëllime bamirësie.⁵⁵

⁵¹ Neni 17.2. d) të Rregullores nr. Prot. 011/B/21 të lëshuar nga Autoriteti Rregullativ i Komunikimeve Elektronike dhe Postare për planin kombëtar të numërimit për rrjetet e komunikimeve elektronike në Republikën e Kosovës.

⁵² Burimi: Informacioni i siguruar nga IPKO

⁵³ Informacione të mëtejshme mund të gjenden në faqen e internetit: <https://kosovotelecom.com/biznes-3/sherbime-te-personalizuara/numer-te-shkurte-per-sms/>

⁵⁴ <https://www.epokaere.com/familja-dobra-ka-nevoje-per-ndihmen-tuaj/>

⁵⁵ Burimi: Faqja e internetit dhe informacionet e ofruara nga IPKO, shikoni më shumë në ueb faqen e IPKO-së: <https://www.ipko.com/en/kodet-e-sms-ve-sherbimi-per-te-dhuruar-para-per-organizatat-bamirese-dhe-personat-ne-nevoje/>

- *Ngjarjet për mbledhjen e fondeve*

Ne nuk kemi identifikuar ndonjë rregullore specifike që trajton këtë metodë të mbledhjes së fondeve. Sipas raportit të Catalyst⁵⁶, 8% e të gjitha donacioneve në Kosovë në vitin 2021 janë mbledhur përmes ngjarjeve, ku më të shpeshtat janë ngjarjet sportive dhe ekspozitat. Kjo i bën ngjarjet si metodën e tretë më të popullarizuar të mbledhjes së fondeve, pas donacioneve direkte (57%) dhe fushatave/thirrjeve të synuara (33%).

- *Donacione në monedha virtuale (kriptoaluta)*

Pranimi i donacioneve në monedha virtuale aktualisht është i lejuar. Sipas mendimeve të pjesëmarrësve në takimin konsultativ, do të duhej një ndërmarrje e madhe për të rritur ndërgjegjësimin për këtë mënyrë të kërimit të donacioneve. Disa pjesëmarrës ngritën gjithashtu shqetësime për mungesën e transparencës dhe llogaridhënies për shkak të natyrës së transaksioneve të kriptoalutave, të cilat nuk do t'i lejonin OShC-ve të raportojnë për donatorët e tyre.⁵⁷

Nuk ekziston ndonjë ligj që trajton TVSH-në apo tatimin në mënyrë specifike për monedhën virtuale. Megjithatë, monedha virtuale trajtohet nga Autoriteti Tatimor i Kosovës si e ardhur e tatueshme në bazë të Ligjit Nr. 03-L/222 për Administratën Tatimore dhe Procedurat. Nëse statusi i personit që ka gjeneruar të hyra të tilla është person fizik jo-afarist ose person fizik afarist, ai duhet të zbatojë dispozitat ligjore të përcaktuara në Ligjin Nr. 05/L-028 për Tatimin në të Ardhurat Personale dhe për të ardhurat e krijuara. Nëse statusi i personit që ka krijuar të hyra të tilla është person juridik, ai duhet të zbatojë dispozitat ligjore të përcaktuara në Ligjin Nr. 06/L-105 për Tatimin në të Ardhurat e Korporatave.

- *Lotaritë*

Ligji 04/L-080 për Lojërat e Fatit ka lejuar ndarjen e një shume të caktuar të parave nga Fondi i Lotarisë së Kosovës që të përdoret për financimin e kategorive sociale, çështjeve të drejtave të njeriut, kulturës dhe sportit. Detajet e transfereve të tilla mbetën të përcaktohen përmes akteve nënligjore. Nga mesi i vitit 2019, Ligji për Lojërat e Fatit u shfuqizua nga Qeveria e Kosovës, duke anuluar kështu dispozitat ligjore për financimin eventual të shoqërisë civile nga fondet e Lotarisë.⁵⁸

Ekziston një projektligj për Lotarinë e Republikës së Kosovës, i paraqitur në vitin 2020, që do të rregullonte organizimin dhe funksionimin e Lotarisë së Republikës së Kosovës, llojet e lojërave të fatit të organizuara nga Lotaria, kushtet dhe mënyrën e organizimit të lojërave të fatit, rregullat e lojës, mbikëqyrjen e tyre dhe mënyra e shpërndarjes së të

⁵⁶Catalyst Balkans: Giving Kosovo 2021: Raport vjetor mbi gjendjen e filantropisë

⁵⁷Burimi: Takimi konsultativ

⁵⁸Matrica e Monitorimit për Mjedisin Mundësues për Zhvillimin e Shoqërisë Civile. Raporti i vendit: Kosovë. 2019. https://monitoringmatrix.net/wp-content/uploads/2020/06/MM-2020_Kosova-country-report_final.pdf

ardhurave nga lojërat e fatit⁵⁹. Nuk ka pasur zhvillime rreth miratimit të Ligjit deri në kohën e publikimit të kësaj analize.

- *Dhurimi përmes listës së pagave*

Ne nuk kemi identifikuar ndonjë rregullore specifike të kësaj metode të mbledhjes së fondeve. SOS Fshati i Fëmijëve Kosova është munduar ta prezantojë këtë tek disa kompani dhe ta përdor shembullin e tyre si model të mirë për t'u promovuar. Fatkeqësisht, ata nuk mundën të gjenin një kompani të interesuar, pasi kompanitë e konsiderojnë këtë gjë shumë të rëndë për ta. Një nga mënyrat e sugjeruara për ta përmirësuar këtë është kur kompania është e gatshme të dublifikojë ose edhe të shtojë para.⁶⁰

3.1.2. Tatimi i donacioneve, duke përfshirë trajtimin e tatimit mbi të ardhurat nga donacionet, trajtimin e TVSH-së

Pranimi dhe përdorimi i donacioneve ka implikime tatimore, si për donatorin ashtu edhe për OShC-në përfituese, në varësi të formës dhe mënyrës së dhurimit.

- *Tatimi mbi të ardhurat*

Sipas Nenit 8 (1), nën-paragrafi 1.7 i Ligjit Nr. 05/L-029 për Tatimin në të Ardhurat e Korporatave, të hyrat nga donacionet që janë pranuar në përputhje me rregulloret dhe kriteret e fitimit janë të lira nga tatimi në të ardhura. Kjo dispozitë zbatohet për të gjitha subjektet juridike, duke përfshirë OShC-të. Përveç kësaj, Ligji për Tatimin mbi të Ardhurat e Korporatave përjashton të gjitha të ardhurat e OShC-ve me status përfitimi publik, me përjashtim të të ardhurave të fituara nga aktivitetet ekonomike që nuk janë ekskluzivisht të lidhura me qëllimin e saj publik.⁶¹

Sipas shpjegimit të Vendimit të Administratës Tatimore⁶², kjo do të zbatohet edhe për të ardhurat nga kriptovalutat. Konkretisht, “Për personat fizik jo-afarist, personat fizik afarist dhe personat juridik të cilët nuk deklarojnë të hyra të krijuara dhe nuk paguajnë tatimet dhe kontributet pensionale, Administrata Tatimore e Kosovës (ATK) do të marrë masa sipas legjislacionit tatimor”.

- *Tatimi mbi vlerën e shtuar (TVSH)*

OShC-të nuk konsiderohen si persona të tatueshëm nën TVSH-në për pagesat që rrjedhin nga anëtarësia, nëse kanë të tilla ose fonde, grante, donacione të pranuar për

⁵⁹ <https://konsultimet.rks-gov.net/viewConsult.php?ConsultationID=40915>

⁶⁰ Burimi: Takimi konsultativ me OSHC më 30 nëntor

⁶¹ Neni 7 i Ligjit Nr. 05/L-029 për Tatimin në të Ardhurat e Korporatave. Në dispozicion në: <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=20988>

⁶² [Njoftim për tatimpaguesit - Të ardhurat e krijuara nga kriptovalutat janë të ardhura të tatueshme! - Administrata Tatimore e Kosovës \(atk-ks.org\)](https://www.atk-ks.org/)

qëllime të veprimtarisë së tyre jofitimprurëse.⁶³ OShC-ja mund të trajtohet si person i tatueshëm nëse pranon pagesa si rezultat i aktivitetit ekonomik. Prandaj, nëse qarkullimi i tatueshëm (nga aktiviteti ekonomik) i një OShC-je në një vit kalendarik kalon 30,000 EUR, ajo duhet të regjistrohet për qëllime të TVSH-së.

Pranimi i të ardhurave monetare nga donacionet nga OShC-të nuk i nënshtrohet TVSH-së, sepse nuk bëhet asnjë ofrim shërbimesh/shitje mallrash. Sipas Vendimit Shpjegues Publik nr. 04/2016, furnizimi i mallrave/shërbimeve të financuara nga të ardhurat e granteve do të faturohet nga furnizuesi i mallrave/shërbimeve pa TVSH, me të drejtën e zbritjes së TVSH-së. Çdo faturë e përgatitur në rrethana të tilla duhet të përmbajë një referencë në Nenin 33(3) nën-paragrafin 3.1 të Ligjit nr. 05/L-037 për TVSH.⁶⁴

Në mënyrë të ngjashme, të gjitha blerjet e mallrave/shërbimeve nga një OShC për projekte në mbështetje të programeve humanitare dhe rindërtimit dhe projekteve të tjera, duke përfshirë projektet e integritit evropian në Kosovë duke përdorur të ardhurat e donacioneve, janë të liruara nga TVSH-ja.⁶⁵

Sipas Nenit 36 të Ligjit për TVSH-në, çdo person i tatueshëm ka të drejtë të zbrësë TVSH-në e inputit për mallrat dhe shërbimet e përdorura sipas përjashtimeve në Nenin 33. Kjo do të thotë se çdo dhurim mallrash dhe shërbimesh nga një subjekt që përfiton nga përjashtimet nga TVSH-ja, do të jetë gjithashtu në gjendje të rikthejë plotësisht çdo TVSH të paguar, pavarësisht nëse ai dhuron mallrat ose shërbimet përkatëse. Megjithatë, ky përjashtim nuk shtrihet në donacionet normale, jashtë granteve dhe donacioneve të përjashtuara. Ligji thotë se *“furnizimi i shërbimeve pa pagesë kryhet nga një person i tatueshëm”*⁶⁶. Në mënyrë të ngjashme, *“përdorimi i mallrave nga një person i tatueshëm, një pjesë e aktiveve të biznesit të tij për përdorim privat ose për stafin e tij, ose asgjësimi i tyre pa pagesë ose, në përgjithësi, përdorimi i tyre për qëllime të ndryshme nga ato të biznesit, do të trajtohet si furnizim i mallrave për konsideratë”*⁶⁷.

Ligji mbi TVSH-në nuk përmban ndonjë përjashtim specifik për shërbimet e telekomunikacionit dhe rrjedhimisht, nëse është dhuruar përmes SMS-it ose telefonatave, ai trajtohet si shërbim dhe aplikohet TVSH për të. Sipas informacioneve të ofruara nga IPKO, ata si kompani kanë paguar TVSH-në kur kanë siguruar numra të SMS-it për të mbështetur donacionet dhe nismat e bamirësisë.⁶⁸ Megjithatë, në shumë vende të tilla, SMS/telefonatat nuk trajtohen si ofrim shërbimi, por si mënyrë për të transferuar një donacion monetar, dhe për këtë arsye do të përjashtoheshin nga TVSH-ja.

⁶³Neni. 4 (2) i Ligjit për TVSH-në.

⁶⁴Neni 33 (3) nën-paragrafi 3.1 i Ligjit nr. 05/L-037 për TVSH-në.

⁶⁵Neni 30 (2) nën-paragrafi 2.1. i Ligjit nr. 05/L-037 për TVSH-në.

⁶⁶Neni 15 (2) i Ligjit për TVSH-në.

⁶⁷Neni 11 (1) i Ligjit për TVSH-në

⁶⁸Burimi: informacioni i siguruar nga IPKO

3.1.3. Nxitje tatimore për donatorët

Filantropia mund të nxitet përmes përfitimeve tatimore për donatorët që janë zakonisht në formë të zbritjeve tatimore ose kredive tatimore. Në Kosovë, ekzistojnë disa lloje të përfitimeve tatimore në dispozicion për donatorët. Pavarësisht ekzistencës së tyre, megjithatë, ka interes të kufizuar për t'i përdorur ato.

Më poshtë janë dhënë llojet e përfitimeve tatimore të disponueshme për donatorët e korporatave dhe individët:

- *Donatorët e korporatave*

Ekzistojnë zbritje tatimore në dispozicion për donatorët e korporatave që dhurojnë për aktivitete me interes publik të përcaktuara me ligj. Sipas Nenit 10(1) të Ligjit për Tatimin mbi të Ardhurat e Korporatave *“Kontributet e dhëna, nga tatimpaguesit që mbajnë libra dhe regjistrime sipas paragrafit 5 të nenit 35 të këtij ligji, në formë të donacionit dhe sponsorizimeve për qëllime humanitare, shëndetësore, edukativo-arsimore, fetare, shkencore, kulturore, mbrojtje të ambientit dhe për qëllime sportive sipas këtij ligji konsiderohen si kontribute të dhëna për interes publik dhe lejohen si shpenzime deri në maksimumin prej dhjetë përqind (10%) të të ardhurave të tatueshme të llogaritura përpara se të jetë zbritur ky kontribut.”* Dhurimi i shumave mbi pragun 10% është i mundur, por nuk do të përjashtohet nga tatimi. Për më tepër, tatimpaguesit që japin kontribute në fusha të caktuara mund të përfitojnë nga zbritja shtesë prej 10%, nëse parashikohet nga ligjet specifike të Kosovës.⁶⁹

Donacionet e zbritshme nga taksat mund të pranohen nga çdo OShC, përderisa ajo është e regjistruar si duhet në përputhje me Ligjin për OJQ-të, dhe ka marrë dhe ruajtur statusin për përfitim publik. OShC-të tjera, si organizatat për mbrojtjen e mjedisit (mes tjerash) dhe institucionet, duke përfshirë institucionet shëndetësore dhe arsimore, institucionet fetare dhe jetimoret janë gjithashtu përfitues të pranueshëm të donacioneve të zbritshme nga taksat. Përjashtimi tatimor i parashikuar nuk mund të përdoret nëse donacioni në mënyrë direkte ose indirekte përfitohet nga donatori ose personat e lidhur me dhuruesin.⁷⁰

Përkufizimi i interesit publik për qëllimet e Ligjit për Tatimin mbi të Ardhurat e Korporatave është më i ngushtë se përkufizimi i përfitimit publik të parashikuar nga Neni 37 i Ligjit për OJQ-të. Si rezultat, donacionet për kauza që njihen si përfitim publik, duke përfshirë mbrojtjen dhe promovimin e të drejtave të njeriut, mbështetjen për praktikën demokratike dhe shoqërinë civile, promovimin e punës vullnetare, mbrojtjen e konsumatorit, ndihmën dhe mbështetjen e refugjatëve, nuk janë të zbritshme nga taksat.⁷¹

⁶⁹Neni 10(1) dhe (5) i Ligjit Nr. 05/L -029 për Tatimin në të Ardhurat e Korporatave.

⁷⁰Neni 11(3) i Ligjit Nr. 05/L -029 për Tatimin në të Ardhurat e Korporatave.

⁷¹Neni 37 i Ligjit për OJQ-të.

Sipas Neni 14 të Udhëzimit Administrativ (MF) Nr. 02/2016, në mënyrë që tatimpaguesit (dhuruesit) të kërkojnë zbritjen, ata duhet të paraqesin një faturë të nënshkruar dhe të vulosur nga OShC-ja që konfirmon qëllimin e dhurimit dhe që përmban informacionet e mëposhtme: (i) emrin e dhuruesit, (ii) numrin e identifikimit tatimor (numri fiskal) të dhuruesit, (iii) adresën e dhuruesit, (iv) emrin e personit kontaktues dhe adresën e dhuruesit, (v) emrin e pranuesit, (vi) numrin e identifikimit tatimor (fiskal numri) të pranuesit, (vii) adresën e pranuesit, (viii) emrin e personit kontaktues dhe numrin e telefonit të pranuesit, (ix) shumën e kontributit të bamirësisë së dhuruar, (x) datën e dhurimit, (xi) deklaratën e pranuesit se të dhënat në faturë janë të sakta dhe se pranuesi nuk ka konflikt të drejtpërdrejtë apo të tërthortë interesi me dhuruesin.⁷²

- *Donatorë individual*

Ligji nr. 05/L -028 për Tatimin në të Ardhurat Personale përmbanë kushte identike për të kërkuar zbritje tatimore për donacionet e bëra nga donatorë individual.⁷³ I vetmi ndryshim është se ligji nuk i kufizon përfituesit në organizatat me përfitim publik.

- *Përfitimet për donacionet jo-financiare (*in-kind)*

Ligji nuk e kufizon përjashtimin nga tatimi vetëm të donacioneve monetare. Neni 11.4 i Ligjit për Tatimin në të Ardhurat e Korporatave i referohet nevojës për paraqitjen e faturave për donacionet e bëra, të cilat mund të interpretohen më gjerësisht. Megjithatë, Neni 28.4 i Ligjit për Tatimin mbi të Ardhurat Personale thotë se “*secili tatimpagues që kërkon zbritje të lejueshme duhet t'i paraqesë ATK-së fletë dëshminë e pagesës për një zbritje të tillë*”. Prandaj, mund të ishte mirë të sigurohet që edhe për donacionet e kësaj natyre të vlejë ky përjashtim.

- *Përfitimet tjera tatimore që dalin nga Ligji për Sponsorizimin në fushën e Kulturës, Rinisë dhe Sportit*

Sipas Ligjit për Sponsorizime, sponsorëve për sponsorizimin e aktiviteteve sportive do t'u zbritet 30% nga tatimi në fitim dhe për sponsorët për sponsorizimin e kulturës dhe rinisë do të vlejë zbritja prej 20%.⁷⁴ Gjithashtu, të ardhurat nga sponsorizimi janë të

⁷²Neni 14 i Udhëzimit Administrativ MF nr. 02/2016 për zbatimin e Ligjit Nr. 05/L -029 për Tatimin në të Ardhurat e Korporatave. Në dispozicion në: [UDHEZIM_ADMINISTRATIV_PER_TATIMIN_NE_TE_ARDHURAT_E_KORPORATAVE-1.pdf](https://atks.org/UDHEZIM_ADMINISTRATIV_PER_TATIMIN_NE_TE_ARDHURAT_E_KORPORATAVE-1.pdf) (atks.org).

⁷³Neni 28 i Ligjit Nr. 05/L -028 për Tatimin në të Ardhurat Personale. Në dispozicion në: <https://gzk.rks.gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=11014>

⁷⁴Neni 12, paragrafët 1, 2 të Ligjit Nr. 05/L-090 për Sponsorizimin në fushën e Kulturës, Rinisë dhe Sportit. Në dispozicion në: [LAW_NO_05_L-090_ON_SPONSORSHIP_IN_THE_FIELD_OF_CULTURE_YOUTH_AND_SPORTS1521189204.pdf](https://qkk-rks.com/LAW_NO_05_L-090_ON_SPONSORSHIP_IN_THE_FIELD_OF_CULTURE_YOUTH_AND_SPORTS1521189204.pdf) (qkk-rks.com)

ardhura jo të tatueshme të përfituesve të sponsorizimit, përfshirë OShC-të.⁷⁵ Sponsorët mund të jenë individë, bashkë-sponsor, subjekte juridike vendore ose të huaja.⁷⁶

3.1.4. Kërkesat për transparencë dhe raportim

Nuk ka kërkesa specifike për transparencë dhe raportim të zbatueshme për OShC-të kur pranojnë fonde nga donatorët privat. OShC-të zakonisht raportojnë të ardhurat e tyre përmes deklaratave vjetore tatimore, dhe ato janë të detyruara të mbajnë të dhëna financiare për transaksionet e tyre në përputhje me Ligjin LPP/LFT. OShC-të me status të përfitimit publik i nënshtrohen kërkesave shtesë për transparencë dhe raportim.

Donatorët që kërkojnë përfitime tatimore për donacionet e tyre duhet të paraqesin së bashku me deklaratën e tyre tatimore faturat e donacioneve të bëra, të cilat tregojnë të gjithë informacionin përkatës për donacionet, duke përfshirë shumën e saktë dhe pranuesin (shih pjesën e mëparshme).

Për sponsorët dhe përfituesit e sponsorisimeve sipas Ligjit për Sponsorizimit aplikohen kërkesa të veçanta. Sipas Neni 14 të Ligjit, donatori dhe pranuesi i sponsorizimit janë të detyruar të përgatisin një raport për sponsorizimin që përmban: i) emrin dhe titullin e dhuruesit dhe të pranuesit; ii) emrin dhe titullin e përdoruesit të fundit; iii) përshkrimin e subjektit dhe qëllimin e sponsorizimit, që mundëson identifikimin e tyre me të dhëna të sakta për sasinë, vlerën dhe pronat e tjera të tij; iv) përdorimin përfundimtar të sponsorizimit; dhe v) të dhëna të tjera. Gjithashtu, marrëveshja për sponsorizim dhe reklamim me raportin financiar domosdoshmërisht dorëzohet në organet tatimore të Kosovës, më së voni 30 ditë nga dita e përmbushjes-përfundimit të marrëveshjes.⁷⁷

3.2. Pengesat tjera për filantropinë

Sipas diskutimit në mbledhjen konsultative, OShC-të po përballen me pengesa të tjera për filantropinë, më së shpeshti të lidhura me aktivitetet bankare. Disa përfaqësues të OShC-ve raportuan çështje që lidhen me hapjen e një llogarie bankare, tarifat e larta bankare ose pezullimin e llogarive ekzistuese. Të tjerë përmendën se bankat në përgjithësi i konsiderojnë OShC-të si me rrezik të lartë dhe krijojnë pengesa shtesë për OShC-të gjatë ofrimit të llojeve të caktuara të shërbimeve ose refuzojnë të punojnë me to në tërësi. Kjo ka pasur ndikim në aftësinë e OShC-ve për të mbledhur fonde, veçanërisht nëpërmjet mjeteve digjitale. Ky shqetësim është ngritur për shumë vite dhe është dokumentuar në Raportin mbi ndikimin e kufizimeve bankare në OJQ-të në

⁷⁵Po aty, Neni 12, paragrafi 4

⁷⁶Po aty, Neni 6, paragrafi 1

⁷⁷Neni 14 i Ligjit Nr. 05/L-090 për Sponsorizimin në Fushën e Kulturës, Rinisë dhe Sportit.

Kosovë.⁷⁸ Për t'iu përgjigjur kësaj, CIVIKOS dhe KCSF, me mbështetjen e ECNL-së, kanë iniciuar një dialog me shumë palë mbi vlerësimin e rrezikut nga bankat në Kosovë, duke përfshirë palët kryesore të interesit, si Shoqata e Bankave të Kosovës (“SHBK”), Banka Qendrore, Ministria e Financave, Njësia e Inteligjencës Financiare e Kosovës (“NjIF-K”) dhe OShC-të tjera. Gjatë dy viteve të fundit OShC-të kanë arritur të krijojnë një bashkëpunim solid me OAK.

4. Çështjet kryesore rregullatore që kanë të bëjnë me filantropinë në Kosovë dhe rregullimin e tyre nga një këndvështrim krahasues

Pjesa në vijim paraqet çështjet kyçe që të identifikuarat gjatë analizimit të mjedisit rregullator për filantropinë në Kosovë në raport me standardet ndërkombëtare dhe praktikatat e mira evropiane.

4.1. Rregullorja e përgjithshme për donacionet

Ne nuk kemi identifikuar ndonjë pengesë në lidhje me rregulloren e përgjithshme për donacionet. Ligji për OJQ-të ofron garanci themelore për OShC-të që të kenë qasje në burime, duke përfshirë të ardhurat nga donacionet.

4.1.1. Rregullimi i metodave të mbledhjes së fondeve, duke përfshirë ato tradicionale dhe digjitale

Analiza ka identifikuar disa probleme me disa nga metodat e mbledhjes së fondeve. Si pikënisje, mbledhja e parave të gatshme ka probleme për shkak të kufizimit për të pranuar para të gatshme (shih më lart pjesën mbi mbledhjen e parave të gatshme). Ky është një problem serioz për metoda të ndryshme që kërkojnë mbledhjen e parave, duke përfshirë kutitë e parave të gatshme, shitjet për bamirësi, etj. Aktualisht ekziston një Propozim për një Rregullore të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit për parandalimin e përdorimit të sistemit financiar për qëllimet e pastrimit të parave ose financimit të terrorizmit, të cilat do të vendosin një prag në mbarë BE-në për transaksionet me para të gatshme – 10,000 EUR/transaksion⁷⁹. Disa vende anëtare të BE-së kanë vendosur pragje edhe më të ulëta për transaksionet me para të gatshme (p.sh. në Bullgari pragu është 5,000 EUR). Megjithatë, është e rëndësishme të theksohet se pragu në vendet e BE-së është për transaksion, jo për ditë ose për klient. Në përpjekje për të ulur prahun ekzistues për transaksionet në para të gatshme në rastin e marrëdhënieve biznesore ose profesionale (nuk ka prag kur nuk vepron në cilësinë profesionale). Spanja propozoi që pragu të ulet në 1,000 EUR/transaksion. Megjithatë, Banka Qendrore Evropiane lëshoi

⁷⁸Në shqip: https://civikos.net/wp-content/uploads/2023/12/Raporti_OJQ-Bankat_shqip_373851.pdf

⁷⁹ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:0a4db7d6-eace-11eb-93a8-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF

një deklaratë se kjo është jo-proporcionale⁸⁰. Ndër arsyet e përmendura ishte se “*paratë e gatshme janë metodë kryesore e pagesës për të moshuarit, emigrantët, personat me aftësi të kufizuara, qytetarët e cenueshëm social dhe për këdo me qasje të kufizuar në shërbimet digjitale dhe, si e tillë, i shërben gjithëpërfshirjes*”.

Një problem tjetër praktik lidhet me bankat që nuk janë të interesuara të ofrojnë shërbime financiare për OShC-të për shkak të politikave të tyre të shmangies së rrezikut për LPP/LFT. Për më tepër, gjatë takimeve konsultative janë përmendur edhe tarifatat e larta bankare si tjetër pengesë për OShC-të.

Një çështje tjetër që ne kemi identifikuar ka të bëjë me angazhimin e kompanive në filantropi. Ndërsa ka shumë shembuj të mirë të kompanive që ofrojnë donacione, ka probleme praktike në angazhimin me kompani në fusha specifike. Shembujt përfshijnë përdorimin e SMS-ve dhe thirrjeve telefonike të bamirësisë dhe zhvillimin e programeve të dhurimit nga lista e pagave.

4.1.2. Trajtimi tatimor i donacioneve

Donacionet në Kosovë përgjithësisht i nënshtrohen një trajtimi të favorshëm tatimor, i cili është në përputhje me standardet ndërkombëtare si dhe me praktikën krahasuese. Donacionet nga donatorët individual dhe të korporatave janë tradicionalisht të përjashtuara nga tatimi mbi të ardhurat, dhe furnizimi i mallrave dhe shërbimeve është i përjashtuar nga TVSH-ja.

Megjithatë, në Kosovë, lirimi nga TVSH-ja për furnizimin e mallrave dhe shërbimeve shtrihet vetëm në programet humanitare dhe të rindërtimit. Siç u përmend më lart, në Bashkimin Evropian, shtetet anëtare janë të detyruara të ofrojnë një trajtim më të gjerë të përjashtimit nga TVSH-ja për OShC-të, duke përfshirë “*furnizimin e shërbimeve... me qëllim që t’u ofrojnë anëtarëve të tyre drejtpërdrejt shërbimet e nevojshme për ushtrimin e atij aktiviteti*” ose ofrimin e shërbimeve në kushte të caktuara nga “*...organizata jofitimprurëse me synime të natyrës politike, sindikale, fetare, patriotike, filozofike, filantropike ose qytetare...*”. Përveç kësaj, Direktiva parashikon në mënyrë specifike një përjashtim të “*furnizimit të shërbimeve dhe mallrave, nga organizata, aktivitetet e të cilave janë të përjashtuara në përputhje me pikat (b), (g), (h), (i), (l), (m) dhe (n), në lidhje me ngjarjet e mbledhjes së fondeve të organizuara ekskluzivisht për përfitimin e tyre, me kusht që përjashtimi të mos shkaktojë shtrembërim të konkurrencës.*”⁸¹ Prandaj, ka hapësirë për zgjerimin e fushës së shërbimeve/mallrave, furnizimi i të cilave është i liruar nga TVSH-ja në Kosovë. Kjo është veçanërisht e rëndësishme për donacionet në natyrë.

Nëse i shohim praktikën tjera, në Hungari të gjitha donacionet që mbështesin veprimtarinë me përfitim publik të organizatave me përfitim publik përjashtohen nga TVSH-ja (nëse dhuruesi ka certifikatën e përfituesit). Në Bullgari ka përjashtim nga TVSH-ja në rastin e importit të mallrave të dhuruara kur ato dhurohen për organizata të bamirësisë ose filantropisë. Në Kroaci, importi i mallrave të dhuruara për plotësimin

⁸⁰ Opinioni i Bankës Qendrore Evropiane i datës 15 mars 2022 mbi kufizimet e pagesave në para (CON/2022/9), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022AB0009>

⁸¹Neni 132, parag. 1 f), l) o).

e nevojave themelore të njeriut - si ushqime, ilaçe, veshmbathje, etj. - është i përjashtuar nga TVSH-ja. Ky është rasti edhe për pajisjet e dhuruara nga organizatat e regjistruara humanitare dhe të bamirësisë. Në rastin e donacioneve jo-financiare (in-kind), zakonisht nëse donatori ka kërkuar TVSH-në e tij në input (kur blen/prodhon mallin ose kur ofron shërbimin), atëherë TVSH-ja mbi produktin (donacionin) duhet të paguhet (siç e ka bërë dikush për të paguar TVSH-në për ato mallra/shërbime pasi nuk është paguar në input). Në disa vende, përfshirë Çekinë dhe Bullgarinë, ka një trajtim të veçantë për dhurimin e ushqimeve. Në Bullgari nuk ka TVSH të prodhimit për ushqimin, nëse i dhurohet një kategori të veçantë të OShC-ve të quajtura banka ushqimore dhe ka disa kushte shtesë për dhurimin. Në Çeki, derisa TVSH-ja e prodhimit ngarkohet në "çmimin e tregut" të dhurimit të ushqimit, çmimi i tregut mund të jetë zero ose afër zeros në kushte të caktuara kur dhurohet ushqim. Në të njëjtën kohë, ekzistojnë përjashtime specifike nga TVSH-ja në fusha të caktuara për ofrimin e shërbimeve të caktuara me përfitim publik (p.sh. arsimi, kultura, shërbimet sociale dhe të tjera) sipas të cilave nuk i ngarkohet TVSH përfituesit të shërbimit (TVSH e prodhimit). Megjithatë, në shumicën e rasteve, përjashtimi nuk e lejon ofruesin të kërkojë TVSH-në që ka paguar (TVSH e inputit). Përveç kësaj, ekziston një përjashtim i veçantë nga TVSH-ja për aktivitetet e mbledhjes së fondeve të OShC-ve në Holandë dhe Bullgari.

Është e rëndësishme që këto përjashtime të rregullohen qartë me ligj për të shmangur çfarëdo konfuzioni të mundshëm apo vështirësi të donatorëve për të dhuruar. Një shembull konkret që tregon rëndësinë e rregullimit të qartë të TVSH-së për donacionet janë donacionet me SMS. SMS-et e tilla të bamirësisë duhet të përjashtohen nga TVSH-ja, ndryshe nga shërbimet e zakonshme të telefonisë mobile pasi telefoni mobil është vetëm mjeti përmes të cilit bëhet donacioni (pra përkufizimi SMS bamirësie është një transaksion financiar që normalisht është jashtë fushës së TVSH-së). Për shembull, Bullgaria nuk ka një dispozitë të veçantë që përjashton donacionet e bamirësisë përmes SMS-ve duke krijuar kështu konfuzion dhe ngarkim të donacioneve me TVSH (dhe trajtim të tyre si shërbim i ofruar nga kompanitë e telefonisë mobile). Si rezultat, autoritetet tatimore lëshuan një udhëzim për të siguruar që ligji të mos keqinterpretohet dhe SMS-ët e bamirësisë të përjashtohen nga TVSH-ja. Situata ishte e ngjashme në Çeki deri në vitin 2005, pas së cilës, në janar 2006 hyri në fuqi një amendament i Ligjit për TVSH-në që zgjidhi konfuzionin me trajtimin e SMS-ve të bamirësisë si shërbim i telefonisë mobile dhe siguroi përjashtimin e tyre nga TVSH-ja.⁸²

4.1.3. Përfitimet tatimore për donatorët

Korniza ligjore në Kosovë ofron përfitime tatimore për donatorët individual dhe të korporatave deri në 10% të të ardhurave të tatueshme. Gjersa ka vende që mund të kenë pragje më të larta për zbritjet tatimore për donacionet, është e rëndësishme gjithashtu të kuptohet se pse përfitimet ekzistuese tatimore nuk përdoren mjaftueshëm dhe nëse ka ndonjë problem praktik për përdorimin e përfitimeve ekzistuese tatimore për donacione (p.sh. sa burokratike janë ato).

⁸²Hulumtim krahasues mbi Filantropinë stimuluese të përfitimeve tatimore. ECNL, 2021.
<https://ecnl.org/publications/tax-benefits-stimulating-philanthropy>

Një problem që është identifikuar gjatë hulumtimit ka qenë dallimi në mes të përkufizimit të përfitimit publik në Ligjin për OJQ-të dhe listës së fushave të përfitimit publik në ligjet tatimore. Për më tepër, ka një ndryshim të vogël midis Ligjit për Tatimin mbi të Ardhurat Personale dhe Ligjit për Tatimin mbi të Ardhurat e Korporatave për sa i përket përfituesve (p.sh. nuk ka kërkesë që përfituesit të jenë të regjistruar si organizata për përfitim publik për përfitim nga donatorët individual).

Një problem tjetër që krijon pasiguri lidhet me ligjet tatimore të cilat nuk ofrojnë udhëzime të qarta nëse përfitimet tatimore ekzistuese mund të përdoren në rastin e donacioneve jo-financiare (in-kind). Kjo u theksua edhe në një studim tjetër⁸³.

Krahasuar me vendet e tjera të Ballkanit Perëndimor, përfitimet aktuale tatimore për donacionet nuk janë të parëndësishme. Megjithatë, është e rëndësishme të lehtësohet një diskutim se si të promovohet më tej filantropia në Kosovë. Për shembull, mund të diskutohet mbi nevojën për përfitime për donacione të mëdha për të stimuluar krijimin e fondeve dhe dhurime të mëdha, siç është mundësia për bartjen e dhurimit që tejkalon pragun 10% të përjashtimit nga tatimi në vitet në vijim. Në tabelën e mëposhtme⁸⁴ ne kemi ofruar disa shembuj krahasues të përfitimeve të tilla të zbritjes së taksave, si dhe rregullat në vendet e tjera të Ballkanit Perëndimor si krahasim. Disa janë më shumë e disa më pak të favorshme se sa rregullat aktuale në Kosovë.

⁸³ <https://fiqorg.com/wp-content/uploads/2020/05/ENG.Aanlize-legjislacionit-te-Kosoves-final-ENG-1-1.pdf>

⁸⁴Burimet: Këshilli për Shenimet e Fondacionit të Vendit: <https://cof.org/country-notes>, profilet e Filea të Vendit, <https://philea.eu/how-we-can-help/policy-and-advocacy/analysing-the-legal-environment-for-philanthropy-in-europe/>, Hulumtim krahasues mbi Filantropinë stimuluese të përfitimeve tatimore. ECNL, 2021. <https://ecnl.org/publications/tax-benefits-stimulating-philanthropy>. Detaje të mëtejshme mbi përfitimet tatimore në rajonin e Ballkanit Perëndimor gjenden gjithashtu në raportin Rajonal mbi Mjedisin Mundësues për Zhvillimin e Shoqërisë Civile: https://www.balkancsd.net/novo/wp-content/uploads/2021/07/94-5-Regional-Monitoring-Matrix-Report-2020_FINAL.pdf

Vendi	Donatorë individual	Donatorët e korporatave
Shqipëria	Donatorët individual nuk mund të aplikojnë zbritje tatimore për asnjë lloj donacioni.	Ligji për Sponsorizimin njih si shpenzim të zbritshëm deri në 5% për botuesit dhe botimet e literaturës, veprave shkencore dhe enciklopedisë; si dhe aktivitete kulturore, artistike dhe sportive, dhe deri në 3% për të gjitha subjektet e tjera të korporatës.
Kroacia	Donacionet për qëllime kulturore, shkencore, arsimore, shëndetësore, humanitare, sportive, fetare, ekologjike dhe të tjera, që konsiderohen për përfitime publike, përjashtohen deri në 2% të të ardhurave të tyre bruto vjetore në vitin paraardhës. Përqindja e përjashtimit nga tatimi mund të jetë më e lartë, në bazë të një vendimi të ministrisë së linjës për financimin e programeve dhe veprimeve të veçanta. Nuk ka ndonjë shumë minimale për kontributet në mënyrë që të kualifikohet si i/e përjashtuar nga tatimi.	Donacionet për qëllime kulturore, shkencore, arsimore, mjekësore, humanitare, sportive, fetare, ekologjike dhe të tjera që konsiderohen për përfitime publike, përjashtohen deri në 2% të të ardhurave të tyre bruto vjetore në vitin paraardhës. Përqindja e përjashtimit nga tatimi mund të jetë më e lartë, në bazë të vendimit të ministrisë kompetente për financimin e programeve dhe veprimeve të veçanta. Nuk ka prag minimal në mënyrë që kontributi të kualifikohet si i/e përjashtuar nga tatimi.
Çekia	Donacionet janë të zbritshme deri në 15% të bazës tatimore. Për periudhat tatimore të viteve 2020 dhe 2021, donacionet ishin të zbritshme deri në 30% të bazës tatimore.	Donacionet janë të zbritshme deri në 10% të bazës tatimore. Për periudhat tatimore që përfunduan midis 1 marsit 2020 dhe 28 shkurt 2022, donacionet ishin të zbritshme deri në 30% të bazës tatimore.
Gjermania	Donacionet janë të zbritshme deri në 20% të të ardhurave vjetore. Nuk ka shumë minimale për kontributin.	Donacionet janë të zbritshme deri në 20% të të ardhurave vjetore të tatueshme; OSE 0,4% e shumës së qarkullimit dhe pagave. Asnjë prag minimal i kontributit.

	<p>Për më tepër, një donator individual mund të aplikoj zbritje deri në 1,000,000 € për një donacion për të cilat vlejné qëllime kualifikuese. Zbritja mund të aplikohet në vitin e dhurimit dhe/ose të ndahet gjatë nëntë viteve në vijim.</p>	
<p>Franca</p>	<p>Individët kanë të drejtë në kredi tatimore për donacionet për organizatat e shërbimeve publike, shoqatat e interesit të përgjithshëm dhe organizatat fetare të autorizuara për të marrë donacione kontraktuale. Kreditimet tatimore llogariten në masën 66% të vlerës së dhurimit dhe kreditë totale tatimore të një individi për një vit nuk mund të kalojnë 20% të të ardhurave të tatueshme të individit. Punonjësit e një subjekti tregtar që i dhuron një fondacioni korporativ të themeluar nga punëdhënësi i tyre kanë të drejtë për këtë kreditim tatimor.</p> <p>Individët kanë gjithashtu të drejtë në kredi tatimore për donacione për disa organizata të bamirësisë që u shërbejnë nevojtarëve. Këto kreditime tatimore llogariten në masën 75% të vlerës së dhurimit. Donacionet mbi këtë shumë kanë të drejtë për një kredi tatimore të llogaritur në 66% të dhurimit dhe kredia nuk mund të kalojë 20% të të ardhurave vjetore të individit. Siç ndodh me personat juridikë, individët mund të raportojnë shuma të tepërta tek organet tatimore, të cilat do të kreditohen</p>	<p>Personat juridik kanë të drejtë në kredi tatimore për donacione për shoqatat e interesit të përgjithshëm, shoqatat e shërbimeve publike dhe fondacionet e shërbimeve publike. Kreditimet tatimore llogariten në masën 60% të vlerës së dhurimit dhe totali i kredisë tatimore të një personi juridik për një vit nuk mund të kalojë 0,5% të qarkullimit vjetorë. Kur shuma e dhurimit tejkalon pragun e përjashtimit, shumat e tepërta mund të raportohen tek autoritetet tatimore dhe të kreditohen kundrejt detyrimit tatimor në bazë të bartjes për pesë vitet pasuese. Nëse kontributet për bamirësi të personit juridik brenda një viti kalojnë 2 milionë euro, kreditimi i tatimit do të ulet me 40%.</p>

	<p>kundrejt taksave të tyre në bazë të bartjes për pesë vitet e ardhshme.</p> <p>Ekziston gjithashtu një kreditim tatimor për tatimin mbi pasurinë për ata tatimpagues që dhurojnë donacione për fondacionet e shërbimeve publike (para të gatshme ose pronësi e plotë e aksioneve të kompanive të listuara). Kredia tatimore llogaritet në masën 75% të dhurimit, me një limit prej 50,000 euro.</p>	
<p>Hungaria</p>	<p>Nuk ka zbritje tatimore për donacionet individuale.</p>	<p>Fitimi para tatimit mund të reduktohet:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. me 20% të dhurimit nëse donacioni mbështet veprimtarinë për përfitim publik të një organizate me përfitim publik; 2. Me 50% nëse donacioni mbështet Fondin Hungarez të Ndihmës, Fondin Kombëtar të Kulturës ose Fondin për Zbutjen e Dëmtimeve; ose 3. Me 50% nëse donacioni mbështet një institucion të arsimit të lartë gjatë një marrëveshje granti, deri në shumën e fitimit total para tatimit . <p>Ekziston një prag më i lartë për zbritjen e donacioneve nëse ka një marrëveshje dhurimi për të paktën tre vjet (d.m.th., kontributi monetar jepet në bazë të një marrëveshjeje ndërmjet një organizate me përfitim publik dhe donatorit të saj, ku donatori merr përsipër të sigurojë donacionin në vitin përkatës dhe të paktën një herë në vit për të paktën tre vitet e ardhshme, në të njëjtën shumë ose më të madhe, pa asnjë konsideratë). Më konkretisht, pragu është 40% e shumës së dhurimit të bërë nëse</p>

		ka një kontratë afatgjatë në vend të 20% nëse nuk ka.
Kosova	Ligji për Tatimin mbi të Ardhurat Personale ofron kushte të njëjta për të kërkuar zbritje tatimore si për donatorët e korporatave. I vetmi ndryshim është se ligji nuk i kufizon përfituesit në organizatat me përfitim publik.	Kontributet e bëra nga tatimpaguesi në formën e donacioneve ose sponsorizimit për qëllime humanitare, shëndetësie, arsimit, fetare, shkencore, kulturore, mbrojtjes së mjedisit dhe sportive në përputhje me ligjin konsiderohen si kontribute të dhëna për interes publik dhe lejohen si zbritje deri në një maksimum prej 10% të të ardhurave të tatueshme. Tatimpaguesit që dhurojnë donacione të tilla në fusha të caktuara mund të marrin një kompensim shtesë prej deri në 10 përqind të të ardhurave të tyre për qëllime të zbritjes, nëse kështu parashikohet me ligje të veçanta të Kosovës.
Mali i Zi	Individët mund të zbresin deri në 3,5% të të ardhurave të tyre bruto (para tatimit) për kontribute për “qëllime shëndetësore, arsimore, shkencore, fetare, kulturore, sportive, humanitare dhe mjedisore.	Korporatat mund të zbresin deri në 3,5% të të ardhurave të tyre bruto (para taksave) për kontribute për qëllime shëndetësore, arsimore, shkencore, fetare, kulturore, sportive, humanitare dhe mjedisore.
Holanda	E zbritshme nga 1% deri në 10% të të ardhurave bruto, me kusht që të jetë më shumë se 60 € në total. Dhuratat periodike: pa prag dhe deri në 100% të bazës tatimore të një viti të caktuar. Dhuratat periodike janë dhurata të cilat dhuruesi është i detyruar t'i paguajë, me akt noterial ose privat, çdo vit për të paktën pesë	Dhuratat janë të zbritshme deri në maksimum 50% të fitimit me një maksimum prej 100,000 €.

	vjet sa janë gjallë. ⁸⁵ Gjithashtu, nëse dhurata periodike tejkalon të ardhurat e një viti të caktuar, pjesa e mbetur mund të zbritet në një vit pasardhës.	
Maqedonia e Veriut	Individi i cili dhuron mjete për personin juridik në përputhje me dispozitat e Ligjit për donacione dhe sponsorizime dhe në bazë të marrëveshjes për dhurim, ka të drejtë në uljen e tatimit mbi të ardhurat personale të përcaktuar, por të papaguar ose kthimin e të ardhurave personale të paguara me tatim të përcaktuar në bazë të deklaratës tatimore vjetore të individit në shumën e donacionit, por jo më shumë se 20% të borxhit tatimor vjetor të donatorit, me kufi prej 24,000 denarë (rreth 390€). Nuk ka asnjë kontribut minimal të kërkuar.	Donacioni ose sponsorizimi konsiderohet si një shpenzim i pranueshëm dhe zbritet nga baza tatimore deri në 5% të qarkullimit vjetor për donacione dhe deri në 3% të qarkullimit vjetor për sponsorizime.
Serbia	Nuk ofrohen përfitime tatimore për donatorët individual.	Zbritja tatimore deri në 5% e të ardhurave vjetore të një korporate sigurohet për t'u dhënë për qëllime kualifikuese për përfitim publik; asnjë kontribut minimal nuk është i përcaktuar në ligj.

⁸⁵<https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/nl/aftrek-en-korting/content/verschil-periodieke-giften-gewone-giften>

4.1.4. Kërkesat për transparencë dhe raportim

Shumica e kërkesave të Kosovës për transparencë dhe raportim janë në përputhje me standardet ndërkombëtare. Sipas tyre, çdo rregull për raportim dhe mbikëqyrje duhet të respektojë lirinë e asociimit, të drejtën e privatësisë (të OShC-së dhe donatorëve të saj, punonjësve dhe individëve të tjerë të lidhur) dhe parimin e mosdiskriminimit. Çdo kufizim i mundshëm i lirisë së asociimit dhe qasjes në burime duhet të bazohet në ligj, t'i shërbejë një qëllimi legjitim dhe të jetë i nevojshëm dhe proporcional. Vetë-rregullimi mund të plotësojë apo edhe të zëvendësojë kërkesat e raportimit, zbulimit dhe mbikëqyrjes të përcaktuara nga shteti. Në fakt, ndërtimi i besimit të publikut dhe rritja e llogaridhënies dhe transparencës janë disa nga motivet kryesore për të krijuar skema vetë-rregulluese.⁸⁶

Siç u përshkrua më lartë, nuk ka kërkesa specifike për transparencë dhe raportim të zbatueshme për OShC-të gjatë mbledhjes së fondeve nga donatorët privat në Kosovë. OShC-të zakonisht raportojnë të ardhurat e tyre përmes deklaratave vjetore tatimore, dhe ato janë të detyruara të mbajnë të dhëna financiare për transaksionet e tyre në përputhje me Ligjin LPP/LFT. OShC-të me status të përfitimit publik i nënshtrohen kërkesave shtesë për transparencë dhe raportim. Megjithatë, ne kemi identifikuar një çështje që krijon barrë të panevojshme për OShC-të dhe sponsorët e tyre: ekzistencën e raportimit të veçantë për sponsorizimin.

4.2. Masat për të mbështetur qasjen financiare

Organizatat e shoqërisë civile përballen me sfida komplekse me qasjen e tyre në shërbimet financiare në mbarë botën, që ndikojnë gjithashtu në përpjekjet e tyre për mbledhjen e fondeve. Trajtimi i problemeve të tilla është përgjegjësi e përbashkët ndërmjet institucioneve financiare dhe organeve shtetërore dhe duhet të përfshijë akterët e shoqërisë civile. Ekzistojnë disa praktika të mira⁸⁷ që mund të shërbejnë si frymëzim për bankat tregtare, shoqatat e bankave, rregullatorët e bankave dhe njësitë e inteligjencës financiare. Për shembull, në Holandë janë marrë disa masa për të adresuar këtë:

- *Dialogu me shumë palë të interesit:* Ekzistojnë dy grupe pune me shumë palë të interesit (tryeza) që sigurojnë dialog, ofrojnë zgjidhje dhe punë vepruese: 1) Grupi i punës, i udhëhequr nga Rregullatori i Bankës Holandeze dhe Shoqata

⁸⁶Neni 22 i Paktit Ndërkombëtar për të Drejtat Civile dhe Politike. Shihni parimet e mëtejshme në lidhje me transparencën, llogaridhënien dhe mbikëqyrjen në Parimet e mbledhjes së fondeve:

<https://ecnl.org/sites/default/files/2020-08/Fundraising-Principles.pdf>

⁸⁷ Zgjidhje efektive për të përmirësuar qasjen e shoqërisë civile në shërbimet bankare:

<https://ecnl.org/publications/how-can-financial-institutions-and-csos-work-together-ensure-access-financial-services>

Holandeze e Bankave; dhe 2) Grupi i punës, i udhëhequr nga Ministria e Financave, Ministria e Punëve të Jashtme dhe Kolektivi i Sigurisë Njerëzore (një OShC holandeze). Të dy këto grupe përfshijnë OShC-të si partnerë të barabartë dhe synojnë të identifikojnë dhe zgjidhin problemet me të cilat përballen OShC-në raport me bankat.

- *Rregullatori bankar*: Rregullatori Holandez i Bankës ndryshoi vizionin e tij nga i bazuar në rregulla në qasje të bazuar në rrezik, bazuar në gjetjet nga studimi i detajuar, dhe presioni nga OShC-të holandeze dhe bankat tregtare. Një nga mënyrat praktike në të cilat është shfaqur ky ndryshim ishte vendimi i rregullatorit për të udhëhequr një dialog për të përgatitur standarde specifike që përcaktojnë rreziqet reale në të gjithë sektorët, në mënyrë që bëhet kujdesi i duhur ndaj konsumatorëve të bankave. Kjo u realizua përmes një grupi pune (tryeze), duke përfshirë akterë të ndryshëm. Një nga sektorët për të cilin standardet janë bashkë-hartuar është sektori jofitimprurës.
- *Banka komerciale*: Një nga bankat holandeze, ABN AMRO ka ndërmarrë hapa progresiv për të siguruar qasje në shërbimet financiare për OShC-të. Si hap i parë, ata evidentuan problemin e mos rrezikimit si një nga çështjet më të spikatura të të drejtave të njeriut. Ata e vënë në praktikë këtë njohje nëpërmjet: 1) dedikimit të burimeve për stafin dhe proceset për të siguruar që OShC-të të mund të kenë qasje në shërbimet financiare; 2) edukimi dhe ndërgjegjësimi i klientëve të OShC-ve përmes të parës, Portali i dedikuar i OShC-ve i krijuar së bashku me OShC-të holandeze; dhe 3) angazhimi aktiv në dialogun në nivel vendi nëpërmjet tryezave të rrumbullakëta.

Në Hungari, një nga bankat komerciale, Magnet Bank ka shërbime të veçanta, duke përfshirë paketat e llogarive bankare për organizatat jofitimprurëse.⁸⁸ Ekzistojnë shembuj se si institucionet financiare dhe OShC-të mund të punojnë së bashku për të siguruar qasje në shërbimet financiare⁸⁹.

5. Konkluzionet dhe rekomandimet e politikave

Filantropia ende nuk është bërë burim kryesor i të ardhurave për OShC-të në Kosovë. Për të arritur këtë, mund të ndërmerren disa hapa të rëndësishëm për të nxitur filantropinë. Kështu, ne ofrojmë disa rekomandime tematike të përgjithshme dhe disa specifike për diskutim të mëtejshëm nga OShC-të, kompanitë, autoritetet shtetërore dhe palët e tjera të interesit.

⁸⁸ <https://www.magnetbank.hu/nonprofit>

⁸⁹ <https://ecnl.org/publications/how-can-financial-institutions-and-csos-work-together-ensure-access-financial-services>

Rekomandime të përgjithshme:

1. *Angazhohuni në një diskutim të gjerë për të ardhmen e filantropisë dhe mënyrat për ta mbështetur atë.* Një rrugë e mundshme mund të jetë hartimi i një dokumenti politikash së bashku me OShC-të për të promovuar dhe nxitur filantropinë, që do të miratohet nga qeveria.
2. **Përmirësimi i të kuptuarit dhe rritja e aftësive dhe kapaciteteve të OShC-ve për të mbledhur fonde nga donatorët individual dhe të korporatave.** Për këtë qëllim, mund të jetë e dobishme të zhvillohen materiale praktike që shpjegojnë se si të dhurohet për OShC-të dhe se si kompanitë dhe individët mund të përfitojnë nga përjashtimet ekzistuese tatimore kur ofrojnë mbështetje për OShC-të.
3. *Identifikoni organizatat që janë të interesuara të angazhohen në përpjekje sistematike për promovimin e filantropisë,* duke avokuar për një mjedis mbështetës, duke zhvilluar mekanizma të rinj për mbledhjen e fondeve nga korporatat/individët dhe rritjen e kapaciteteve të OShC-ve. Organizata të tilla (ose një koalicion organizatash) duhet të angazhohen në diskutime strategjike rreth filantropisë (shih rekomandimin 1 më lart) dhe në avokimin për një mjedis të përmirësuar në Kosovë.
4. *Konsultoni financuesit kryesorë të OShC-ve, duke përfshirë donatorët ndërkombëtarë, për të nxitur mbështetjen për qëndrueshmërinë financiare të OShC-ve kur financojnë projekte.* Shembuj të masave që donatorët mund të ndërmarrin për të ndihmuar qëndrueshmërinë financiare të OShC-ve përfshijnë: lejimin e një linje buxhetore si pjesë e shpenzimeve direkte në kuadër të projekteve të financuara për të mbuluar kostot e mbledhjes së fondeve dhe zhvillimit institucional të OShC-ve; sigurimi i fondeve përkatëse për burimet e mbledhura nëpërmjet filantropisë; mbështetjen e zhvillimit të strategjive të qëndrueshmërisë financiare të përfituesve të tyre; etj.
5. *Mblidhni informacione rreth filantropisë në mënyrë që të ndërtoni një bazë të dhënash që mund të ndihmojë për analiza të mëtejshme dhe zhvillimin e politikave.* Si pikënisje, është e rëndësishme të sigurohet që autoritetet tatimore të mblidhin informacione lidhur me stimujt tatimorë të përdorur për dhurimin dhe sponsorizimin.

Rekomandime specifike tematike:

1. *Vazhdoni dialogun me shumë palë* me Bankat Komerciale, Bankën Qendrore, NjIF, Ministrinë e Financave dhe OShC-të për të zgjidhur sfidat që lidhen me rrezikimin e bankave dhe qasjen financiare, duke përfshirë tarifatat e larta bankare për OShC-të.

2. OShC-të mund të angazhohen në dialog me bankat për futjen e produkteve të specializuara për sektorin.
3. **Angazhohuni me sektorin e korporatave në fusha specifike** për t'u siguruar se janë zhvilluar disa metoda për mbledhjen e fondeve. Shembujt përfshijnë:
 - a. Punën me kompanitë e telekomunikacionit për të zhvilluar, ngritur dhe promovuar sistemin e ofrimit të numrave bamirës dhe për të ofruar më shumë informacion mbi kushtet për të përfituar nga një mundësi e tillë;
 - b. Punën me kompanitë për të zhvilluar dhe promovuar dhurimin nga lista e pagave dhe mekanizma të tjerë për të nxitur dhurimin nga punonjësit.
4. **Rritni pragun aktual** prej pesëqind (500) Euro/ditë dhe eliminoni pragun vjetor për donacione në para (aktualisht 1,000 euro/vit nga 1 burim).
5. Autoritetet tatimore duhet të ofrojnë udhëzime të qarta se si mund të përdoren përfitimet ekzistuese tatimore në rastin e donacioneve jo-financiare (in-kind) dhe nëse donacionet me SMS dhe telefonata janë të përjashtuara nga TVSH-ja.
6. **Angazhohuni në kërkime shtesë** nëse ka probleme praktike në përdorimin e përfitimeve tatimore ekzistuese për donatorët.
7. **Merrni parasysh nevojën për të futur përfitime të mëtejshme tatimore për të promovuar filantropinë, duke përfshirë** përfitime për donacione të mëdha për të stimuluar ndërtimin e fondeve dhe dhënie të mëdha si p.sh. mundësia e bartjes së dhurimit që tejkalon pragun 10% të përjashtimit nga taksat në vitet në vijim.
8. **Të rishikohet përkufizimi i aktiviteteve me përfitim publik në ligjet tatimore** dhe të barazohet me përkufizimin e përfitimit publik në ligjin për OJQ-të.
9. **Të hiqet kërkesa për të ofruar raporte të veçanta mbi sponsorizimin** dhe të diskutohet se si të sigurohet transparenca e dhurimit në Kosovë.